

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№29 (12462)
18 июли
соли 2024

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

▶ КАЛОМИ ПЕШВО

Бунёди миллат аз маориф оғоз меёбад

Аз суханони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар бораи маориф

Мо заҳмати устодону омӯзгоронро ҳамеша баланд арзёбӣ мекунем ва ғамхорию дар ҳаққи онҳое, ки дар ин соҳа хизматҳои шоиста кардаанд, идома медиҳем.

Дар даврони соҳибистиклолӣ мо бунёди маорифи миллӣ ва ворид гардидан ба фазои таҳсилоти байналмилалиро ҳадафи муҳимтарин ва самти афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат ва Ҳукумати мамлакат қарор додем. Зеро мо чунин мешуморем, ки бунёди миллат аз маориф оғоз меёбад ва ғамхорӣ нисбат ба маориф – сармоягузори барои рушди неруи инсонӣ ва ояндаи ободии давлат ва Ватан мебошад.

Мо мактабро ба ҳайси боргоҳи илму дониш, саводу маърифат ва омӯзгорро чун шахси мафкурасозу тарбиятгари насли наврас эътироф карда, ба онҳо арҷи эҳтиром гузоштанро аз ҷумлаи масъалаҳои муҳимтарин медонем. Зеро агар мактаб ва омӯзгор набошад, сатҳи маърифатнокии мардум паст мегардад, миллат бесавод менамояд, ҷомеа ба ҷаҳолат гирифта мешавад ва дар натиҷа оромиву сулҳу субот, амниятҳои оромиш ва муҳимтар аз ҳама, рушди давлат саҳт халалдор мегардад. Вобаста ба ин, бори дигар таъкид менамоем, ки бунёди миллати мутамаддин аз маориф оғоз меёбад.

Мақсад аз амалӣ соختани тамоми иқдомот дар самти рушди илму маориф баланд бардоштани сатҳи саводнокиву маърифатнокии миллат, мунтазам беҳтар гардонидани сатҳи сифати таълим ва тарбияи кадрҳои ба талаботи замона ҷавобгӯӣ мебошад. Фаромӯш набояд кард, ки пешрафти давлат ва ояндаи ободии Ватан аз сатҳи донишу маърифатнокии мардум вобастагии мустақим дорад. Зеро бесаводӣ, ҷаҳолат ва хурофот ба инсон танҳо бадбахтӣ меоварад ва боиси ақибмонии ҷомеа ва касодии давлат мегардад.

Вобаста ба ин, сатҳи рушд ва самаранокии истифодаи сармояи инсонӣ барои давлату Ҳукумат аҳамияти аввалиндараҷа дорад. Рушди сармояи инсонӣ омилҳои калидии баланд бардоштани сатҳи сифат ва самаранокии соҳаҳои иҷтимоӣ, махсусан, маорифу тандурустӣ, илму инноватсия, инчунин, фаъолияти самаранокии муассисаҳои илмӣ мебошад. Дар навбати худ, рушди илму маориф калиди пешрафти ҳамаи соҳаҳо ва омилҳои муҳимтарини таъмин намудани ояндаи босуботи давлат ва фардои босаодати ҷомеа ба ҳисоб меравад. Дастгирии таҳқиқоти илмӣ тавассути боло бурдани меъёри маблағгузорию он, таъсиси марказҳои муосири илмӣ, озмоишгоҳҳо ва ба роҳ мондани ҳамкорию муассисаҳои илмӣ бо истеҳсолот дар давраи минбаъда муҳим арзёбӣ мегардад.

▶ ОМОДАГӢ БА СОЛИ НАВИ ХОНИШ

138 муассисаи таҳсилоти умумӣ ва бинои иловагӣ ба истифода дода мешавад

Дар соли нави хониш дар ҷумҳурӣ 138 муассисаи таҳсилоти умумӣ ва бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои 29 ҳазору 968 ҷойи нишаст сохта ба истифода дода мешавад.

Бинои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва бинои иловагӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорию сохта мешаванд. Инчунин, то охири соли равон дар мамлакат 218 иншоот барои 42 ҳазору 984 ҷойи нишаст сохта мавриди истифодабарӣ қарор мегирад. Дар умум, соли равон сохтмони 360 бинои муассисаи таҳсилоти умумӣ ва бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои 73 ҳазору 962 ҷойи нишаст ба нақша гирифта шуда, то охири соли равон қисми зиёди иншооти мазкур мавриди баҳрабардорӣ қарор дода мешаванд.

Дар шаш моҳи соли равон аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорию бинои 39 муассисаи таҳсилоти умумӣ ва бинои иловагӣ дар назди муассисаҳои таҳсилоти умумӣ барои 7884 ҷойи нишаст дар як баст сохта ба истифода дода шуд.

Тавре дар Сарраёсати маорифи шаҳри Душанбе иттилоъ доданд, бо дарназардошти афзоиши босуръати аҳолии пойтахт масъалаи сохтмон ва навшароии муассисаҳои таълимӣ дар мадди назари Мақомоти

иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Душанбе қарор дошта, ҳамасола якчанд муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумии нави мучҷаҳаз мавриди истифода қарор дода мешавад.

Соли 2024 шумораи хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ нисбат ба соли 2023 ба теъдоди 10 ҳазору 458 нафар ва ин шумора нисбат ба панҷ соли қаблӣ 79 ҳазору 753 нафар зиёд гаштааст.

Бо дарназардошти ин ҳама, дар арафаи соли нави таҳсил мавриди истифода қарор додани 7 муассисаи таҳсилоти томактабӣ барои 1720 ҷой ва 4 муассисаи таҳсилоти умумӣ барои 5900 нафар хонанда дар як баст, мактаби санъати кӯдакони ба номи М. Аминзода барои 520 нафар, Коллеҷи хореографӣ ба номи М. Собирова барои 320 нафар ва Коллеҷи санъати ба номи А. Бобокулов барои 140 нафар ба нақша гирифта шудааст.

Бахшида ба 35-солагии Истиклоли давлатӣ дар пойтахт аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳо бунёд ва навшароии 13 муассисаи таҳсилоти томактабӣ барои 3200 ҷой ва 15 муассисаи таҳсилоти умумӣ барои 14 ҳазору 90 нафар ба нақша гирифта шудааст.

АМИТ «Ховар»

МУШОВАРА

ВАЗИФАҲО МУАЙЯН ГАРДИДАНД

12-уми июли соли қорӣ дар толори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ҷаласаи ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он фаъолияти вазорат дар шаҳр моҳи аввали соли равон мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Ҷаласа бо садо додани Суруди миллии оғоз гардида, дар он Раҳим Саидзода – вазири маориф ва илм, Абдулло Раҳмонзода – Ёрдамчии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва

намуданд.

Нахуст оид ба фаъолияти вазорат дар давраи ҳисоботӣ вазири маориф ва илм суҳанронӣ намуда, иброз дошт, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мулоқот бо аҳли илм ва маорифи кишвар 30 майи соли 2024 таъкид доштанд: «Мо мақоми манзалаги илм, олимону донишмандон, аҳли маориф ва зидиёни эҷодкорро дар ҷомеа аз нигоҳи иҷтимоӣ,

ифротӣшавӣ, хурофотпарастӣ ва ҷаҳолат аст».

Дар баробари ин, маҳз бо дастгирӣ бевоситаи Пешвои миллат шуруъ аз моҳи июли соли қорӣ музди меҳнати кормандони соҳа 40 фоиз зиёд гардид. Дар маҷмӯъ, давоми солҳои соҳибистиклолӣ дар доираи имконоти молиявии мамлакат 21 маротиба музди меҳнати кормандони соҳаи маориф зиёд карда шудааст. Ин ғамхорию таваҷҷуҳ ва таъкидҳои Пешвои миллат моро водор месозад, ки дар иҷрои вазифаҳои худ масъулияти бештар эҳсос намоем ва дар таълиму тарбияи насли шоистаи замон саҳми арзанда гузорем.

Ҳамзамон, дар баробари корҳои анҷомёфта дар нимсолаи якуми соли 2024, мо, кормандони соҳаро зарур аст, ки баҳри ислоҳи камбудихоӣ ҷойдошта ва ҳалли саривактии мушкилоти мавҷуда бештар талош варзем.

Дар қисмати музокира ректори Донишгоҳи давлатии Данғара Шукрулло Хайрзода, мудирӣ шӯъбаи маорифи ноҳияи Восеъ Муҳаммад Орифзода ва директори Маркази таҳсилоти иловагии вилояти Суғд Зикриддин Соҳибназаров суҳанронӣ намуда, ҳисоботи вазири маориф ва илмро дар шаҳр моҳи соли равон қаноатбахш арзёбӣ карданд.

Ҳамчунин, Абдулло Раҳмонзода – Ёрдамчии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа иброз намуд, ки дар баробари ҳамаи дастоварду мушкилоти ҷойдошта моро зарур аст, ба таъмин намудани муассисаҳои таълимӣ бо омӯзгорони ботачрибаву дорои таҳассус, баланд бардоштани ҳисси худшиносӣ ва тандусти ҷавонон ва пешгирии шо-

мишавии онҳо ба гурӯҳҳои террористиву экстремистӣ, иштирок дар озмунҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ, беҳтар намудани сифати таҳсилот дар муассисаҳои таълимӣ диққати махсус зоҳир намоем. Ҳалли ин масъалаҳо ва рафъи мушкилоти ҷойдошта, ки фаъолияти соҳаи маориф ба онҳо вобастагӣ дорад, вазифаи аввалиндараҷаи кормандони соҳа ба шумор меравад.

Дар охир вазири маориф ва илм Р. Саидзода ба масъулин ҷиҳати иҷрои дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илм ва иҷрои стратегия, барнома, консепсия, қарорҳои ҳайати мушовара, фармоишҳои вазири маориф ва илм ва масъалагузориҳои барои нимсолаи дууми соли 2024 дастури супоришҳои мушаххас дод.

Маркази матбуоти
Вазорати маориф ва илм

робита бо ҷомеа, муовини якум ва муовинони вазири маориф ва илм, намояндагони як қатор вазорату қўмитаҳо, сардорони раёсат, шӯъба ва бахшҳои дастгоҳи марказии Вазорати маориф ва илм, ректорон ва директорони муассисаҳои таҳсилоти олий, сардорон ва мудирони шӯъбаҳои маориф ва кормандони муассисаҳои таълимӣ шаҳру навоҳии кишвар иштирок

маънавӣ ва молиявӣ давра ба давра баланд бардоштем. Зеро дар ҷаҳони муосир танҳо кишварҳои метавонанд ҳасти худро хифз карда, рушд ёбанд, ки шаҳрвандонашон дорои сатҳи баланди саводнокӣ ва маърифату фарҳанг, илмдӯсту донишманд ва соҳибхунар бошанд. Маҳз илму маориф асоси пешрафти давлат ва раҳони ҷомеа аз ҳама бадбахтиҳо, аз ҷумла,

ҶАЛАСА

Баррасии масъалаҳои муҳим

15 июли соли 2024 дар толори Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷаласаи қорӣ вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода баргузор

шуда, дар он масъалаҳои муҳими соҳа мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтанд.

Ҷаласаи мазкур бо иштироки кормандони дастгоҳи марказии вазорат, сардори Сарраёсати маориф ва мудирони шӯъбаҳои маорифи ноҳияҳои шаҳри Душанбе баргузор гардид.

Дар оғоз вазири маориф ва илм аз таваҷҷуҳи дастгирҳои ҳамешагии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ёдовар шуда, кайд намуд, ки маориф ва илм ҷун соҳаҳои қалити тахти таваҷҷуҳи рӯзафзуни Сарвари давлат қарор дорад. Бинобар ин, мо, кормандони соҳаро мебоҷад бо азму иродаи қавӣ баҳри рушди он тамоми неру ва тало-

ши худро равона созем.

Вазири маориф ва илм дар идома вобаста ба масъалаҳои пешгирии ҷинояту ҷинояткорӣ миёни ноболигон, фаро гирифтани ба зинаи сеюми таҳсилот, омодагӣ барои қабули синфҳои якум, сриояи ҳатмии либосҳои тавсиявӣ, ба тариқи биллингӣ пардохт намудани маблағи китобҳои дарсӣ, назорати раванди таъмири қорӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омодагӣ барои ба истифода додани биноҳои нави таълимӣ дар шаҳри Душанбе дар арафаи соли нави

хониш ва ғайра ибрази назар намуд.

Ҳамзамон, ба масъалаи аз қурӯҳои тақмили ихтисос гузаштани омӯзгорон ва омодагии масъулин доир ба баргузори семинари омӯзиши Барномаи байналмилалӣ оид ба арзёбии дастовардҳои таҳсилоти хонандагон (PISA), ки аз ҷониби тренерони Донишқадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф дар якҷоягӣ бо тренерони Маркази маҳорати педагогии Мактабҳои зехнии Назарбоеви Ҷумҳурии Қазоқистон баргузор мегардад, таваҷҷуҳ зоҳир гардид.

Дар охир, вазири маориф ва илм ҷиҳати бартарафсозии мушкилиҳои ҷойдошта дастури супоришҳои мушаххас дод.

РОБИТА БО ҶОМЕА

Кӯшониён: натиҷагирӣ аз фаъолият

11-уми июли соли 2024 дар толори Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияи Кӯшониён ҷаласаи таҳлилии натиҷагирӣ соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқи ноҳия дар нимсолаи якуми соли равон баргузор гардид.

Дар ҷаласаи мазкур намояндаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазири маориф ва илм Раҳим Саидзода, раиси ноҳия Иқромиддин Вализода, сардори Раёсати маориф Зиёдулло Абдуллозада ва роҳбарони мақомоти хифзи ҳуқуқ, раисони ҷамоатҳои шаҳраку деҳот, роҳбарони ташкилоту идораҳо, раисони хоҷагиҳои деҳқонӣ ва дигар фаъолон иштирок доштанд.

Дар оғоз ҳисоботи муовини аввал

ва дигар муовинони раиси ноҳия шунида шуд.

Раҳим Саидзода баҳри ислоҳи камбудию норасоҳои, иҷрои саривактии дастури супоришҳои Президенти мамлакат, расидан ба дастовардҳои арзанда ба масъулин супоришҳои мушаххас дод.

Дар қисмати дигари ҷаласа барои саҳм гузоштан дар корҳои ободонию созандагӣ ва меҳнати ахлонаю пуршараф як қатор соҳибқорони маҳаллӣ, фаъолон, омӯзгорони ботачриба ва кормандони соҳаи маорифи ноҳия бо нишони «Аълочии ифтихории маориф ва илми Тоҷикистон», «Сипоснома» ва тухфаҳои пулӣ қадрдонӣ гардиданд.

ТАКМИЛИ ИХТИСОС

НИЗОМ

Стратегияи рушди донишкада муаррифӣ гардид

«Яке аз ҳадафҳои Стратегияи рушди Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф таҷдиди назар ва таҳияи барномаҳои таълимӣ нави тақмили ихтисос мебошад. Агар дар низоми пештара, омӯзгорон аз рӯйи 64 барнома аз курс гузаранд, имрӯз Стратегияи мазкур онро ба 9 гурӯҳ (собиқаи то 3-сола, собиқаи аз 3 то 10-сола, собиқаи аз 10-сола зиёд, ихтисосманд, ғайри-ихтисос, ғайри равияи омӯзгорӣ, маълумоти олий, олии нопурра ва миёнаи махсус) тақсим намудааст, ки дар ин маврид коркарди 711 барномаи таълимӣ пеш омадааст». Ин матлабро 11 июл ректори Донишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф Наврӯз Мирзозода зимни муаррифии Лоихан Стратегияи рушди донишкада баён дошт.

Стратегияи рушди донишкада бо дарназардошти бартараф намудани мушкилоти низоми тақмили ихтисос ва рушди минбаъдаи он барои давраи то соли 2030 таҳия гардида, он ду марҳилаи алоҳидаро барои солҳои 2025-2027 ва 2028-2030 дар бар мегирад. Стратегия аз 6 қисмати алоҳида ва 84 банд иборат буда, ҳар як қисмат ҳадафҳо ва натиҷаҳои мушаххасро фаро гирифтааст.

Таҷриба нишон медиҳад, ки дар баъзе муассисаҳои таълимӣ қариб то 60 фоиз омӯзгорони ҷавон муассисаҳои олиро ғоибона хатм намудаанд, барои онҳо машғулиятҳои тақмили ихтисос бо дарназардошти барномаҳои нави таълимӣ хатман зарур аст, аз ин рӯ, таҳияи намунаҳои барномаҳои таълимӣ стратегияи мазкур сари вақт бояд амалӣ гардад.

Роҳҳои татбиқи низоми баҳогузори 10-хола

Чанде қабл дар Академияи таҳсилоти Тоҷикистон мизи мудавар дар мавзӯи «Низоми баҳогузори 10-хола: роҳҳои татбиқи он» баргузор гардид. Нахуст президенти Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, доктори илмҳои педагогӣ Шодӣ Сафаров зикр кард, ки тибқи дастури пешниҳодоти Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баъзе масоили соҳаи маориф, аз ҷумла, рақамикунони соҳа ва татбиқи низоми 10-хола баҳогузори бояд сурат бигирад. Мавсуф афзуд, ки ҳафтаи гузашта дар вохӯрӣ бо кормандони соҳаи маориф дар шаҳри Роғун масъалаи гузаштан ба низоми баҳогузори 10-хола мавриди баррасӣ ва таҳлилу натиҷагирӣ қарор гирифт. Айни ҳол вазифа аз он иборат аст, ки ин масъала ба омӯзгорону устодон, кормандони раёсату шуъбаҳои маориф ва падару модарон бо тамоми нозукию ҷузъиётҳо тавзеҳ бахшида шавад.

Ноиби президенти АТТ Ирина Кари-

хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумии озмоиш аз ҷониби АТТ ва ПРМ ба номи Абдурахмони Ҷомӣ коркард ва пешниҳод шудааст.

Мудири шуъбаи инноватсия ва психологияи таҳсилоти АТТ Наимҷон Абдурашитов дар хусуси низоми баҳогузори 10-хола, омилҳои гузариш ба ин низоми, ҷадвали баҳогузори 10-хола ва меъёрҳои арзёбии хонандагон, меъёрҳои азхудкунии маводи таълимӣ, баҳогузори ба дониши шифоҳии хонандагон аз фанҳои забони модарӣ, математика, тарбияи ҷисмонӣ, гурӯҳи фанҳои филологӣ дар синфҳои 2-5, талаботи арзёбии дониш, малака ва маҳорати хонандагон (баҳо ба диктанти санҷишӣ, нақли хаттӣ, эссе, иншо) ва ғайра ба таври муфассал маълумот дод. Ба иттилои номбурда, хонанда дар ин низоми азхудкунии маводи назариявӣ ва татбиқи амалии маводи фанни таълимиро бештар аз талаботи барномаи таълимӣ намоиш медиҳад, дар

мова перомони масъалаи мазкур қайд кард, ки Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомӣ вобаста ба низоми баҳогузори 10-хола дар ҳайати 3 гурӯҳ ҳамоишу мулоқотҳо дар шаҳри навоҳии ҷумҳурӣ анҷом дода, инчунин, машғулиятҳо дар муассисаҳои таълимӣ пилотӣ ба роҳ монда, ба натиҷаҳои мусбат ноил гардиданд. Кормандони АТТ ва ПРМ ба номи Абдурахмони Ҷомӣ дар ин бобат таҷрибаи муқаммалӣ кишварҳои пешрафтаро омӯхтаву мавриди таҳлил қарор дода, баҳри гузаштан ба низоми баҳогузори 10-хола омода гардиданд. Дар татбиқи ин низоми нақши асосии калидиро заминаи мустаҳкам кадрӣ (мутахассисон) иҷро хоҳад кард. Тафсири моҳияту ҳадафи низоми нав бо волидони хонандагон низ бояд дар сатҳи баланд, ба таври ҳамҷониба сурат гирад. Дар масъалаи зикршуда аз ҷониби вазорат 20 нафар ба сифати тренер-мураббӣ омода карда шудаанд. Албатта, тамоми мактабҳои кишварро дар як вақт ба ин низоми фаро гирифтани кори сахлу осон нест. Вале дар муассисаҳои таълимӣ озмоишӣ (пилотӣ) самту ҳадаф ва моҳияти низоми баҳогузори 10-хола таҳлил, баррасӣ ва амалан омӯзонда мешавад.

Директори ПРМ ба номи Абдурахмони Ҷомӣ АТТ Асадулло Начмидиниён изҳор дошт, ки ҳадаф ворид шудан ба низоми таҳсилоти ҷаҳонӣ буда, барои минбаъд дар таҳсили донишҷӯёни тоҷик дар макотиби олии хориҷи кишвар кумак мерасонад. Дар «Дастурамал оид ба озмоиши низоми баҳогузори 10-хола ва меъёрҳои арзёбии дониш, малака ва маҳорати хонандагони муассисаи таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон» сабабу омилҳои гузаштан ба низоми 10-хола баҳогузори тавзеҳ ёфта, ба таври илмӣ назариявӣ асоснок карда шудааст. 7 меъёри баҳогузори 10-хола ба дониш, малака, маҳорат ва рафтори

раванди омӯзиш фикру идеяҳои дурустро пешниҳод мекунад ва тавассути муқоиса, таҳлил ҳулоса ва қабули қарорҳои дуруст мушкилоти иҷрои супоришро дар вазъияти маъмул ва ғайримаъмул пурра бартараф месозад, малакаҳои эҷодӣ, таҳлилий, таҳқиқотӣ ва иртиботии худро рушд медиҳад, аз адабиёти иловагӣ вазъи истифода мебарад, ба ғайри хато роҳ намедиҳад. Дар ин сурат, ба ӯ 10 ҳол гузошта мешавад. Дар муддати 90 дақиқа навиштани иншои синфӣ баҳо дар ду хоначаи журнали синфӣ бе каср гузошта мешавад.

Ходими калони шуъбаи педагогика ва методикаи таълимӣ АТТ Баҳриддин Муҳиддинзода дар бораи баҳогузори дар журнали синфӣ ва рӯзномаю дафтарҳои кории хонандагон зикр намуд, ки дар журнали синфӣ санаи рӯз, номи мавзӯҳои дарсӣ ва супориши вазифаи хонагӣ ба таври муқаммал қайд карда мешавад. Аслан, баҳо ба дониши шифоҳӣ ва корҳои хаттии хонандагон ба таври маъмулӣ гузошта мешавад. Натиҷаи арзёбиҳои ташаккулдиҳанда тибқи тартиби муқарраргардида (арзёбии ҷорӣ) ҷамъбаст ва дар журнали синфӣ рӯзномаи хонанда қайд мегардад. Натиҷаи арзёбиҳои ҷамъбасти ниҳой дар охири ҷорӣ, нимсола ва солони аз рӯйи натиҷаи ҳолҳои арзёбиҳои ташаккулдиҳанда, фосилавӣ (натиҷаҳои арзёбии санҷиши шифоҳӣ, хаттӣ, корҳои лабораторӣ, амалӣ, тестӣ ва ғайра) дар давоми ҷорӣ, нимсола ва солони ба дастовардаи хонанда дар ҳар як марҳалаи соли таҳсил тибқи талаботи барномаи таълимӣ ва тартиби муқарраргардида аз ҷониби омӯзгор ҳисоб карда мешавад. Муовини сардори раёсати таълим ва тақризи ПРМ ба номи Абдурахмони Ҷомӣ Давлатназар Имомназаров ба таври муфассал дар хусуси омилҳои гузариш ба низоми нав суҳан ронда, баъзе нофаҳмиҳоро дар ин масъала тавзеҳ дод.

Шодӣ РАҶАБЗОД, «Омӯзгор»

Омодагии хонандагони тоҷик ба олимпиадаи умумиҷаҳонии «IPhO»

ИШТИРОКИ ДАСТАИ МУНТАҲАБИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ОЛИМПИДАҲОИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ «IPhO» ВА «ISPhO»
Россия-Ханты Мансийск, Эрон-Исфаҳон, 3-30 июли соли 2024

Баъд аз анҷоми Олимпиадаи байналмилалӣ илмӣ аз фанни физика «ISPhO», ки рӯзҳои 3-11 июли соли 2024 дар Вилюяти Мухтори Хантӣ-Мансийскии Федератсияи Россия баргузор гардида буд, дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳри Москва барои омодагӣ ба олимпиадаи умумиҷаҳонии «IPhO» аз фанни физика, ки аз 21-30 июли соли 2024 дар вилюяти Исфаҳони Ҷумҳурии Ислонии Эрон баргузор мегардад, сафарбар карда шуд. Дарсҳои лагери омӯзишӣ 12 июл оғоз ёфта, то 19 июл идома меёбад.

Ҳадаф аз баргузори курсҳои омӯзишӣ дар он аст, ки хонандагони мо дар ҷараёни омӯзиши имтиҳони таҷрибавӣ худ бештар ба қисматҳои амалӣ машғул мешаванд. Бояд зикр кард, ки хонандагон дар рафти омодагӣ аз таҷрибаи

олимони Россия барои омодагӣ ба олимпиадаи умумиҷаҳонии «IPhO» аз фанни физика дарс меомӯзанд.

Хонандагон бештар ба омӯзиши малакаҳои асосии таҷрибавӣ дар оптика ва параметрҳои муайяншудаи унсурҳои оптикӣ гуногун, ба монанди линзаҳо ва оинаҳои барҷаста ва конкавӣ омодагӣ мебинанд.

Хонандагон дар бораи танзим кардани дастгоҳҳои оптикӣ, дуруст ҷамъон кардани онҳо ва ба даст овардани нурҳои якхелаи параллелӣ ва тасвирҳои яқбора нигаронидашуда фаҳмиш гирифтанд. Мақсади дигари ин вазифа дар он аст, ки онҳо ба таври таҷрибавӣ қонунҳои назариявии оптикаи геометрӣ барои унсурҳои ғайриидеалии ҳаёти воқеиро татбиқ мекунанд.

МАЗАММАТ

Замони ҳозира яке аз мушкилтарин ва хавфноктарин давраҳо дар таърихи даҳсолаҳои охири башарият мебошад. Зеро баъд аз сукути давлати Шуравӣ ва соҳибистиқлол шудани ҷумҳуриҳои он, аз ҷумла, Тоҷикистон, мубориза барои ҳокимият хеле шадид ғашта, неруҳои тундрав, ифротӣ ва террористӣ фаъолияти худро густурда намуданд. Аслан, ин мубориза на танҳо барои ғасби ҳокимият, балки ҷорӣ намудани низомҳои мазҳабии асримийенагӣ ва аз шоҳроҳи тараққиёти сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва илмӣ муосир боздоштани мардуми ин кишварҳо, махсусан, мусалмонон, будааст.

Барои бехтар дарк кардани ин нақша ба солҳои 90-уми асри гузашта рӯчӯ кардан зарур ба назар мерасад, зеро заминаҳои имрӯз фаъл шудани баъзе ҳаракатҳои ифротӣ бештар ба ҳамон давра вобаста мебошад.

Ҳанӯз дар охири солҳои 80-ум ва аввали 90-уми асри ХХ халқҳои Иттиҳоди Шуравӣ ба имтиҳони сахти таърихӣ рӯ ба рӯ шуда буданд. Дар он солҳо ҳам хиёнат буд, ҳам ҷанг ва ҳам нанг. Хиёнат аз тарафи вобастагони неруҳои харобгар ва нанг аз ҷониби мардуми дилоғоҳу ватанпараст ва парастори ҳақиқат. Дар Тоҷикистон, ки мардум ба шароити ороми солҳои 60-80-ум одат карда буданд, аз нақшаҳои дасисакорӣ М.С.Горбачёв, А. Яковлев, Б. Елтсин ва пайравонашон маълумоти кофӣ надоштанд. Пайравони онҳо ва табодулотҳои динӣ, ки бо шиорҳои демократия ва озодӣ мардумро ба майдонҳо мекашиданд, бо торҳои ниҳонӣ аз беруни кишвар идора мешуданд. Вале мардуми одӣ ин тарҳро дида наметавонистанд ва аз пайи «ҳақиқатҷӯён»-и ба ном озодихоҳ рафта, 150 ҳазор нафар қурбон шуд. Яке аз донишмандони муосири рус навиштааст: «Пас аз он ки ҷаҳорҷӯбаҳои собиқ ҷабора ҳолӣ ва бекор шуданд, ҷӣ руҳ дод? Соҳаҳои холишудаи институтсионалӣ ва ё ғайриинститутсионалиро гурӯҳҳои тасодуфан ва ё зуд ташаккулифта, ки баъзеи онҳо иттиҳодияҳои мафиозӣ буданд, ба зудӣ «хусусӣ» кардани шуданд ва ба тезӣ ба мубориза барои қудрат ва нуфуз пардохтанд». Таърих, ба ақидаи муҳаққиқ, бори дигар исбот кард, ки агар зӯроварӣ бо зӯроварӣ дигар бартараф карда шаванд, самараҳои тамаддуни аз байн мераванд. Ҳамин тавр, тамаддуни Шуравиро комилан рӯфта партофтани шуданд.

Дар воқеаҳои солҳои 90-уми асри гузашта, ҳамин ҳодиса руҳ дод ва гурӯҳҳои, ки ба таври ғайриконститутсионӣ, бо зӯроварӣ ва дахшатафканӣ ба сари қудрат омадани буданд, боиси хароб шудани низоми иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва маънавият гардиданд. Яке аз роҳҳои таъсиррасонӣ ин буд, ки худро ҳомии дин нишон дода, тарафи муқобилро ба қуфру ҷиноят гунаҳгор мекарданд.

Имрӯз онҳое, ки мақсадҳои худро дар Тоҷикистон дар он солҳо амалӣ карда натавониста буданд, баҳонаеро барои ба шӯр андохтани ҷомеа ҷустуҷӯ мекунанд. Зеро муваффақиятҳои, ки Тоҷикистон ба даст овардааст, онҳоро ором намегузорад ва ҳамон амалҳои харобиоварро, ки анҷом мебуданд, зеро шиори ҷомеа Исломи мехоҳанд идома диҳанд.

Ба наздикӣ аз Ютуб барномаеро тамошо кардам, ки Аҳмад Фирӯз ном шахсе мардуми Тоҷикистонро ба ҷиҳод даъват мекард, зеро ба ақидаи ӯ, дар ин

кишвар воридоти Куръону ба масҷид рафтани ҷавонро манъ кардаанд, барои ҳиҷоб ҷарима муайян сохтаанд ва ғайра ва ҳоказо. Ба гуфтаи ин мавлавӣ гуё садҳо тоҷики бечора ба ӯ муроҷиат кардаанд, ки дини Исломи зеро хатар аст ва ӯ бояд ба онҳо ёрӣ расонад. Хеле аҷиб аст, ки ин мавлавӣ, наредонам боре ба Тоҷикистон омада бошад, бо мардуми тоҷик, зиндагии ӯ, масҷидҳои шаҳрҳои ноҳияҳо, ибодати мардум ошно шуда бошад ё не?

Ин марди аз ҷаҳони муосир ва аз ватани худ беҳабар, ҷунон худро дилсӯзи мусалмонони Тоҷикистон нишон медиҳад, ки агар ба ӯ фарзан касе бовар кунад, бояд ҳамин корҳо ва зиндагии худро як сӯ гузошта, ба даст силоҳ бигирад, ба кӯчаҳо барояд, ҷиҳод кунад, хун резад ва Тоҷикистонро ба коми ҷаҳлат кашад. ӯ худро ба нодонӣ мезанад ва намеғӯяд, ки боре ҳамфикрон, ҳамразмон ва хоҷагони ӯ ҳамин шиорҳо, даъватҳои дар масҷидҳо, кӯчаҳо бозор, маҳаллаҳои гузарҳо ошкоро бо тамоми овоз тақрор мекарданд. Як гурӯҳ мардуми

зиденти Тоҷикистон ҳаҷро манъ кардааст. Ин сухани Аҳмад Фирӯз дуруғи маҳз аст. Биёед ба рақамҳо муроҷиат кунем. Ҳамин сол ба зиёрати Маккаи мукаррама беш аз 10 ҳазор нафар рафтанд. Аз ҷумла, ба ҳаҷчи фарзӣ беш аз шаш ҳазор нафар. Пас, ин мисоли равшан оё сухани Аҳмад Фирӯзро тасдиқ мекунад ё рад? Агар Президент маросими ҳаҷро манъ карда бошанд, ин 6 ҳазор нафаре, ки ба зиёрати хонаи Худо рафтаанд, пинҳонӣ рафтаанд? Оё хоҷаҳо, ки аз зиёрат баргаштаанд, суҳанони Аҳмад Фирӯзро ботил намешуморанд?

Аз олимони дини Тоҷикистон ҷавоби Ҳоҷӣ Мирзоро шунидам, ки хеле мантиқӣ ва бомулоҳиза буд. Даъвоҳои ҷиҳодии Аҳмад Фирӯз баринҳоро бо далел рад мекард.

Мавлавӣ Аҳмад Президент ва Ҳукумати Тоҷикистонро ба қуфр муттаҳам месозад ва фатво медиҳад, ки бар зидди Президент, Ҳукумати Тоҷикистон ва ҷонибдорони он киём кунанд, зеро онҳоро кофир мехонанд.

Ман огоҳ нестам, ки оё Аҳмад

мусалмонон фатво мебуданд, «нопокон» номидани буд. Аҳмади Ҷом навишта буд: «Намедонӣ ки ҷӣ мекуни ҳам ба худ ва ҳам ба мусалмонӣ? Эӣ муфтиёни беилм ва беҳиҷаб ва бетакво! Агар шуморо илм ва хиҷаб ва такво ёр будӣ, ҳаргиз дар боби ҳаҷ мусалмон ба кофарӣ фатво накардӣ. Ҳар кӣ аз аҳли илм буд донанд, ки мо кофарӣ аз мусалмонӣ ба қавли шаҳодат боз донем. Ҳаҷ кас аз дили ҳаҷ кас надонад ва хабар надорад, то ӯ дар дил ҷӣ дорад. Мақунед, эӣ непокон! Даст аз ҷунин фатво бардоред, ки Худой ва расул ва ҷумлаи анбиё ва ҷумлаи мусалмонон хасми шумоанд... Ман, аз инҳо, ки шумо кофар мегӯед, якеам ва монанди ман бисёр аст. Ва ман аз сари таҳқиқ ва такво фатво мекунам, ки муфтиё, ки ин мусалмонро ба қуфр фатво мекунад, ҳаргиз эшон аз уҳдаи он берун натавонанд омад. Ҳаҷ Таъоло эшонро тавбаи насӯҳ каромат кунад ба ҳаққи Муҳаммад ва олиҳи аҷмаин».

Хонандаи азиз, бубинед ба ҷунин фатводеҳон ҳазор сол қабл мутафаккири бузург, шайхулисом, шоири озодфикр бо ҷӣ часорате ва ҷӣ гуна ҷавоб додааст.

Мо, мусалмонони тоҷику тоҷикистонӣ, ба суҳанони игвоангез, тухматолуд ва даъват ба хунрезии Аҳмад Фирӯз бовар кунем ё ба шайхулисом Аҳмади Ҷом, ки асрори ҷунин фатвогаронро хеле равшан ифшо карда буд? Ҳар шахси оқил, ватанпараст ва аз таърихи миллату дунё боҳабар ба хубӣ дарк мекунад, ки даъват ба ҷанг, хоҳ

Ҳар шахси оқил, ватанпараст ва аз таърихи миллату дунё боҳабар ба хубӣ дарк мекунад, ки даъват ба ҷанг, хоҳ бо истифодаи шиорҳои дунявӣ бошад, хоҳ бо шиорҳои динӣ камоли беҳирадӣ буда, ба ғайр аз харобӣ ва қуштор чизи дигаре намеорад.

ТАВБАФАРМОЁН ЧАРО ХУД ТАВБА КАМТАР МЕКУНАНД?

Фиребхӯрда ба онҳо бовар карда натиҷаашро дид. Тақрибан 150 ҳазор нафар тоҷик қурбони дасисаи ин гуна мавлонҳо шуданд, иқтисоди кишвар харобу тақрибан як миллион гуреза ба хорич ва дар дохили кишвар овораву саргадон шуданд.

Шиорҳои фиребандаи ба ҷиҳод даъваткунанда боиси он шуданд, ки илму маориф ва фарҳанги тоҷик аз ин мавлавиҳо зарбаи ҷанҷон диданд.

Тоҷикистон дар оғози соҳибистиқлолии давлатӣ дар натиҷаи «паёмҳо»-и ин гуна воизон, ки «ҷилва дар меҳробу минбар мекунанд», ба фалокате дучор омада буд, ки халқ орзу мекард, дуто нонро бемалол ба даст орад ва аз тири ноҳалафон дар амон бошад. Фарзандони фарзонаи тоҷику афғонистонӣ Бурхониддини Раббонӣ ва Аҳмадшоҳи Масъуд Эмомалӣ Раҳмонро дастгирӣ ва ба мантиқи ӯ бовар карданд.

Имрӯз ба ин мавлавии дуруғпарокани игвогар ва ҷиҳодталаб бояд хотиришон кард, ки Тоҷикистон аз фақру гуруснагӣ наҷот ёфт. Маҳз Президент Эмомалӣ Раҳмон буд, ки барои хомӯш кардани оташи ҷанги шаҳрвандӣ ҷонро ба қаф гирифта, халқи худро ба оромӣ ва осудагӣ овард.

Маҳз ҳамин Ҳукумати имрӯза буд, ки масҷидҳои нав зъмор шуданд, расму анъанаҳои аҷодӣ эҳё гардиданд. Маҳз ҳамин Ҳукумат буд, ки аввалин бор дар Тоҷикистон донишқадаи исломӣ ба вучуд омад. Маҳз ҳамин Президент Симпозиуми байналмилалӣ 1310-умин солгарди Имоми Аъзамро баргузор карда, моҳияти мазҳабӣ ҳанафиро ба мардум тавзеҳ доданд.

Ин мавлавӣ даъвои сухани ҳаҷ дорад ва бар забон меорад, ки «ҷоъ-ал-ҳаҷ ва заҳақ-ал-батил иннал-батили кана заҳуқа», яъне, «ҳаҷ боқӣ хоҳад монд ва дуруғ нобудшаванда аст». Оре, ин суҳанони қурбонӣ бешак, ҳаҷ мебошанд ва мо эътироф дорем. Вале мавлавӣ Аҳмад Фирӯз мегӯяд, ки Пре-

Фирӯз ҳаққи фатво дорад ва ӯ сарвар ва муфтии мусалмонони ҷаҳон аст, ки шаҳрвандони кишварҳои дигарро ба эъдом фатво медиҳад? Ба олимони дини Тоҷикистон муроҷиат карда мегӯяд, ки ба зидди Президент ва ин Ҳукумати кофирон бархезанд, ҷиҳод кунанд, аз хунрезӣ натарсанд. Яъне, ӯ мехоҳад, ки дар Тоҷикистон ҳамон ҳодисаҳои солҳои 90-ум тақрор шаванд. Маълум мегардад, ки барои ӯ хунрезӣ як чизи хеле одӣ мебошад. Ба муллоҳои тоҷик муроҷиат мекунад, ки аз ҷиҳод ва хунрезӣ натарсед. Бинед, ки дар Афғонистон ҷӣ теъдод муллоҳо қушта шуданд.

Ҳамин гуна мавлавиҳои ба хун ташна ҳамеша донишмандон ва олимони воқеии динӣ ва дунявиро ба азият гирифтанд карда буданд. Суҳанрониву маъвизаҳои Аҳмад Фирӯз, ки даъват ба ҷиҳоду ҷанг бар зидди Ҳукумати Тоҷикистон аст, ба ҷуз нифоқу фитна ва низоъандозӣ дар байни мусалмонон ҷизи дигар нест.

Мавлавӣ ба суоли мо ҷӣ ҷавобе хоҳад дод: Оё Ибни Сино кофир буд? Оё Ҳаким Саной кофир буд? Оё Аҳмади Ҷом кофир буд? Чаро ин шахсиятҳои бузург, фарзандони фарҳангӣ миллати тоҷик, ки ифтихори тамаддуни ҷаҳонанд, гурӯҳе ба ном уламо, ки аслан ба ҷохиливу террористӣ ва хунрезӣ ном баровардаанд, онҳоро ба қуфр муттаҳам карда буданд. Оё Ибни Сино аз ин гуна муфтиҳо безор набуд, ки дар ҳаққашон гуфтааст:

Бо ин ду-се нодон, ки ҷунон

медонанд,

Аз ҷаҳд, ки донон ҷаҳон эшонанд.

Ҳар бош, ки ин ҷамоа аз фарти

ҳарӣ,

Ҳар к-ӯ на хар аст, кофираш

мехонанд.

Аҳмади Ҷом, ки яке аз бузургтарин мутафаккирон ва шариятмадорони замонаш буда, дар тавба мақоми баланд дошт, ҷунин муфтиёро, ки ба қуфри

бо истифодаи шиорҳои дунявӣ бошад, хоҳ бо шиорҳои динӣ камоли беҳирадӣ буда, ба ғайр аз харобӣ ва қуштор чизи дигаре намеорад.

Ҳизби наҳзати ислом солҳои 90-уми асри гузашта бо ҷунин шиорҳои ҷиҳодӣ мардумро сарсонӣ саргардон ва иқтисоду ҳаёти иҷтимоиро ба касодӣ оварда буд.

Ҳизбҳои мухталифи исломӣ, ки даҳсолаҳо дар Афғонистон барои забти ҳокимият мубориза бурданду имрӯз низ баъзе аз онҳо, ки дар сари қудратанд, қонунҳои қуруни русоиро ҷорӣ карда, мардум ва кишварашро аз роҳи тараққиёт боз доштанд.

Мавлавӣ Аҳмад бо тамоми неру бар зидди Тоҷикистон ҷиҳод эълон кардааст. Вале ӯ агар ватанпарастии воқеии кишварӣ худ бошад, чаро дар бораи поймол шудани ҳукуки тоҷикон дар он ҷо ҷизе намеғӯяд. Чаро дар бораи аз таҳсил манъ кардани духтарон, аз қорҳои таълиму тарбия дур кардани занон, бастанӣ мактабҳои олий, манъ кардани истифодаи калимаҳои истилоҳоти дарӣ аз тарафи толибон даҳон намекушояд?

Чаро маҳз масъалаи ҳиҷобро барои Тоҷикистон матраҳ намуда, аз сиёсати зидди тоҷикии толибон ҳарфе ба забон намеоварад? Аз шунидани суҳанону ӯ ба ҳулоса омадан мумкин аст, ки ба ӯ ҳамчун тӯтӣ соҳибонаш як мавзӯро ёд додаанд ва ба ғайр аз қуфру илҳоди Ҳукумати Тоҷикистон ҷизеро наредонад. Оё ин «дилсӯзи тоҷикон», ки мардуми мусалмони кишварро ба ҷанг бар зидди Ҳукумат даъват менамояд, агар худаш тоҷик бошад (мутаассифона, миллаташро наредонам), лоақал аз рӯйи инсоф дастовардҳои Тоҷикистонро дар дохил ва арсаи байналмилалӣ эътироф мекард. Таҳлилгари оқил камбудиро, ки гуфт, комёбиашро низ аз рӯйи инсоф бояд бигӯяд. Ба гуфтаи пандомӯзи лисонулғайб Ҳофизи Шерозӣ «айби касро, ки бигуфтӣ,

НАЗАРПурсӣ

хунараш низ бигӯ».

Агар Президенти Тоҷикистон либоси миллии мардуми худро таблиғ карда, анъанаҳои неки ниёгонро эҳё карданӣ бошанд, пас ин оё бар зарари Исломи аст?

Аз чаноби Аҳмади Фирӯз пурсидани ҳастем, ки оё он заноне, ки дар Тоҷикистон (ва на танҳо дар Тоҷикистон) беҳичоб, бо либосҳои миллии худ дар соҳаҳои мухталиф, аз ҷумла, дар риштаи таълиму тарбия, илм, тандурустӣ, тичорат, корхонаҳои саноатӣ, хунарамандӣ, касбӣ кор мекунанд, онҳо кофир ҳастанд? Бадахлоқ ҳастанд? Ва баръакс, оё ҳамаи онҳое, ки зери ҳичоб ҳастанд, покдоман ва мусалмонони бегуноҳ мебошанд? Хуб мешуд, ки ин мавлавӣ бо баҳси шоири шаҳри эронӣ Эраҷ Мирзо ва шоири маъруфи он кишвар Орифи Қазвинӣ ошно мешуд.

Мавлавӣ Аҳмад мегӯяд, ки Куръон хондан, дар масҷид садо баланд кардан ва ҳаҷро Президенти Тоҷикистон манъ кардааст. Оё ин мавлавӣ далел дорад, ки дар қадом масҷид ва дар қучо азону намозро манъ кардаанд ва ё агар манъ карда бошанд, ба қадом иллат буда. Вақте бадиққат, боинсофона, бидуни таассуб суханони мавлавӣ Аҳмади Фирӯзро гӯш мекунӣ ва воқеияти Тоҷикистонро мебинӣ, қомилан дурӯғ будани суханони ӯ ошкор мегардад. Ман омили дин нестам, вале аз дин беҳабар ҳам нестам. Мавлавӣ Аҳмад ба шӯр омада мегӯяд, ки анқариб мардуми Тоҷикистон насронӣ мешаванд. Оё ин суханони Аҳмади Фирӯз рост аст? Ман бо бовари қомил мегӯям дурӯғ аст. Ин гуфтаи мавлавӣ мазкур ба Куръон садоқат надорад, зеро дар Куръон қарим омадааст: «Инна-ллохи Таъоло юҳибу-с-содиқин». Яъне, Худои муттаол ростгӯйҳоро дӯст медорад. Агар инро мавлавӣ Аҳмад хуб донад, бояд мувофиқи он амал намояд. Пас, чаро дар мавъизааш ба дурӯғ майл мекунанд?

Чиходеро, ки чунин мавлавӣҳо ва тарафдорони онҳо дар Тоҷикистон ба роҳ андохтани ҳастанд, барои мардуми тоҷик чӣ пайомад хоҳад дошт? Аввалан, аз дасти муҷоҳиддине, ки ба онҳо ба ҷуз ақидаҳои тундравонаи динӣ миллату давлати соҳибистиклол арзише надорад, зиёни бедорфикр ва ватанпарасту маърифатпарвар аз байн хоҳанд рафт. Дуюм, мактабу маорифи дунявӣ баста хоҳад шуд. Занону духтароне, ки соҳиби илму ихтисос ҳастанд, ба гӯшаи фаромӯшӣ маҳкум хоҳанд шуд. Дар ин ғиру дор, чунонки дар солҳои навадуми асри гузашта шохид будем, фирору муҳочирати иҷборӣ фарогири тамоми кишвар хоҳад гашт. Истиклоли давлатӣ зери суол хоҳад монд. Миллати тоҷик, ки тоза қоматашро рост карда, оқибатҳои ҷанги шаҳрвандиро баргараф намуда, соҳиби истиклоли воқеӣ шудааст, пароканда хоҳад гашт.

Оё мавлавӣ Аҳмади Фирӯз оқибати даъвати ҷиходии худашро бар мантиқи ақлу имон баркашидааст?!

Хушбахтона, имрӯз давлати тоҷикон нерӯҳои солими, ватанпараст, Қувваҳои Мусаллаҳи қавӣ дорад, ки барои табалдулотҳои зиддиконституционӣ ҳеҷ гоҳ роҳ нахоҳанд дод. Халқи тоҷик дубора фиреб нахоҳад хӯрд.

Ҷаҳони мутамаддини муосир зидди ҷанг ва зӯрварист. Он кишварҳое, ки пешрафта ҳастанд, мардуми онҳо таҳаммулро асоси зиндагии худ қарор додаанд. Яке аз донишмандони америкназари муосир навиштааст: «Таҳаммул ва рафтори бидуни зӯрварӣ нишондиҳандаи муҳимтарин ва беғалати рушди ахлоқии инсон ва ҷомеа мебошад. Дар айни замон он тақозои ҳатмии амалии замони мост. Тамоми мантиқи тараққиёти тамаддуни муосир ба дарки ин нукта мебарад, ки таҳаммул ва адами зӯрварӣ шартҳои муҳимтарини пешрафт ва шуқуфои инсоният дар оянда мебошад».

Ба назари банди, шахсони оқил, дурандеш, инсондӯст, аз ҷумла, мусалмонони сулҳдӯст ва мутаракқӣ қонибдори чунин ақида ҳастанд, на тарафдори ҷиходу хунрезӣ.

Кароматулло ОЛИМЗОДА,
академик

Роҳҳои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон

Дар ҷомеаи ҳуқуқбунёд зистану дур аз қонунҳои он будан ғайримумкин аст. Чун механизми танзими рафтору фаъолияти инсон дар қонунҳо ифода меёбад ва ҳимояи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд низ дар заминаи қонун танзим мегардад. Бо дастури Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон соли 2024 «Соли маърифати ҳуқуқӣ» эълон гардид. Вобаста ба аҳамияти соли маърифати ҳуқуқӣ ва баланд бардоштани донишҳои ҳуқуқии шаҳрвандон бо ҷанге аз омӯзгорон суҳбат ороест.

Зимни суҳбат муаллими калони кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Некрӯз Асламзода зикр кард, мафҳуми маърифат дар фарҳанги забони тоҷикӣ, ба маънои дарк, шиноخت, фаҳмиш, дониш, дарки ин ва ё он ҳодисаю падида омада, ҳуди мафҳуми ҳуқуқ маҷмуи меъёрҳои рафтор ва амали инсон аст, ки ҷаҳорҷӯбаи рафтор ва фаъолияти амал ва муносибати инсонро дар ҷомеа ва ҳаёти ҳаррӯзаи ӯ муайян мекунанд. Дар маҷмӯъ, «маърифати ҳуқуқӣ» шинохти ҳуқуқ, донишдони доираи амали худ, меъёрҳои принсипҳои муқаррароте, ки дар санадҳои меъёрӣ ҳуқуқӣ ва Конститутсия муайян шудааст, дар назар дорад. Эълон гардидани соли 2024 ҳамчун «Соли маърифати ҳуқуқӣ» дар шароити кунунии инкишофи низоми давлатдорӣ миллии аҳамияти калони сиёсӣ ҳуқуқиву давлатмехвариро дорост. Фарди муосир бояд зарурати

азхуд намудани маҷмуи меъёрҳоеро ба худ қабул кунад, ки он дар ҷомеа ва фаъолияти ҳаррӯзааш зарур аст. Мувофиқи моддаи 1-и Конститутсия, ки дар он Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлати ҳуқуқбунёд муаррифӣ шудааст ва тамоми муносибатҳои ҷамъиятию иқтисодӣ ва ҳам фарҳангии иҷтимоӣ дар ҷаҳорҷӯбаи муқаррароти қонун ва принсипҳои ба амал бароварда мешавад, аҳамияти «Соли маърифати ҳуқуқӣ»-ро барҷаста менамояд. Ба шаҳрвандон имконият медиҳад, ки онҳо аз маҷмуи меъёрҳои, ки доираи амали онҳоро муайян мекунанд, боҳабар шаванд ва дар баробари ин, аз санадҳои меъёрӣ ҳуқуқие, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, огоҳ шаванд. Ва дарки ҳуқуқи озодиҳои шаҳрвандро муқаммал гардонда, сатҳи ҷинойткориро коҳиш медиҳад. Барои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии сокинон метавон дар тамоми муассисаю ҷамоатҳои ва ташкилотҳои институционалии давлат сараввал кӯшиш бояд кард, ки онҳо меъёрҳои ва принсипҳои Конститутсияро азбар кунанд. Дар зимн, бояд гурӯҳҳои корӣ ташкил карда, бо хонандагону омӯзгорон ва аҳли ҷомеа вохӯриҳо ташкил намуда, моддаҳои Конститутсия шарҳу тавзеҳ бахшида шаванд.

Исфандиёр Наврӯзов, муаллими калони кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи ДМТ, иброн дошт, ки зарурати доштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон дар он ифода меёбад, ки

дар ҳоли ҳозир дар ҷомеаи ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва дар раванди ҷаҳонширавӣ бидуни донишҳои меъёрҳои ҳуқуқӣ ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ барпо намудани муносибатҳои иҷтимоӣ ва ба миён овардани робитаи тарафайни ҷамъияти ғайримумкин аст. Чунки доштани маърифати ҳуқуқӣ ва донишҳои бевоситаи ҳама санадҳои меъёрӣ - ҳуқуқии дохилӣ ва ҳам байналмилалӣ ҷомеаро ба эътидол меорад. Ҷамҷунин, барои баланд бардоштани маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон якҷанд кори муфидро метавон анҷом дод. Аз ҷумла, ба роҳ мондани барномаҳои телевизионии хусусияти ҳуқуқидошта, ташкили курсҳои кӯтоҳи таълими ҳуқуқӣ дар шаҳру ноҳияҳо, устувор намудани робитаи доимии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба оилаву ҷомеа ба манфиат хоҳад буд.

Таҳияи Ҳуриёда АЗИЗОВА,
«Омӯзгор»

АМАЛИ НАНГИН

Терроризми муосир, пеш аз ҳама, зиддиятҳои шадидро дар нобаробарии инкишофи байни кишварҳо таҷассум менамояд. Ин падида ҳамчун ақсуламале баромад менамояд, ки ба раванди идораи яктарафаи ҷомеа ва низоми нави ҷаҳонӣ таъсири бевосита расонда, кӯшиши истифодаи зӯрвариро дар монополия намудани арзишҳои бегона равона месозад. Зиддиятҳои миллии этникӣ ва конфессионалӣ бештар авҷ мегиранд. Гурӯҳҳои мухталифе, ки дар

дар як вақт эҳтимолияти раванди бархӯрди ҷомеаи ҷаҳониро бо терроризм афзун мегардонад.

Дар шароити муосир терроризми байналхалқӣ аз ҳар тараф ба муборизаҳои шадиди фазои рақобатнокӣ манфиатҳои геополитикӣ кашади мешавад. Муассисону танзимгарони амалҳои террористӣ ба он назаранд, ки дар солҳои охир тамоми ҳуҷуми амалиёти террористӣ аз ҷониби экстремизми исломӣ бештар анҷом дода мешавад.

си байналхалқӣ оид ба масъалаи танзими равандҳои ҷаҳонширавӣ, мустақам намудани ҳолати давлат ҳамчун субъекти асосии геополитика дар байни субъектҳо, ҳалли зиддиятҳои геополитикӣ тавассути муқоламаи тамаддуно;

- роҳҳое, ки маблағгузориҳои ташкилотҳои террористиро пешгири менамоянд, ба ҳамдигар мувофиқат намудани ҷустуҷӯи воситаҳои молиявии ташкилотҳои террористӣ, нигоҳ доштан ва манъ намудани

Мубориза бар зидди терроризм - талаби замон

заминаи аломатҳои этникӣ ва конфессионалӣ таъсис меёбад, барои амалӣ намудани мақсадҳои хеш аз методҳои террористӣ истифода менамоянд.

Ҳоло ба субъекти мустақили геополитикаи муосир табдил ёфтани терроризми байналхалқӣ чун як тамоюли умумиҷаҳонӣ ҳеҷ шубҳае намондааст. Ин хусусиятҳои рушди олами муосирро дар давраи ҷаҳонширавӣ нишон дода, ба иқтисодиёт ва сиёсати ҷаҳонӣ таъсир мерасонад ва

Пӯшида нест, ки дар байни давлатҳо вобаста ба ҳифзи манфиатҳои оид ба мафҳуми «терроризм» муносибатҳои дар сатҳи гуногун қарор доранд. Зеро манфиатҳои дар решақан намудани он бо якдигар бармеҳӯранд.

Ҷамин тарик, тадбирҳои яқояи мубориза бар зидди терроризми муосирро бо роҳҳои зерин ҳал кардан мумкин аст:

- роҳҳое, ки хусусияти сиёсӣ ва ҳуқуқӣ доранд: қомеъҳои консенсу-

ҳисоби «сармогузориҳои»-и террористон ва мусодираи молу мулкҳои онҳо;

- роҳҳои муттаҳидшавии ҳарбӣ ва амалиёти муштарак, ки мақсади асосиро тавассути истифодаи қувва нест намудани террористон ва сохторҳои онҳо ташкил медиҳад. Дар муносибати мазкур ҳамаи давлатҳо бояд амалиёти васеи зиддитеррористиро пеша намоянд.

Замира АМИНОВА,
омӯзгори ИТМУ №28-и
ноҳияи Варзоб

СОЗАНДАГӢ

Хатлон: бунёди 165 иншооти соҳаи маориф

Ба истикболи ҷашни 35-солагии Истиклоли давлатӣ дар шаҳру ноҳияҳои вилояти Хатлон сохтмони 165 мактабу кӯдакитон ва иншооти гуногуни соҳаи маориф, иборат аз 1137 синфхона бо фарогирии 28 425 ҷойи нишаст қараён дошта, иншооти мазкур то рӯзҳои ҷашн марҳала ба марҳала мавриди баҳрабардорӣ қарор дода мешаванд.

Дар шаҳру навоҳии вилоят соли равон 32 иншооти соҳаи маориф, иборат аз 213 синфхона барои 5325

ҷойи нишаст дар як баст сохта ба истифода дода шуд.

Соли равон шумораи муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ дар вилоят ба 169 адад расидааст. Дар вилоят 14 мактаб-интернат фаъолият менамояд, ки дар онҳо 2502 нафар тарбиятгиранда ба таълиму тарбия чалб карда шудаанд. Дар марказҳои дарёфт ва рушди истеъдодҳои шаҳру ноҳияҳои вилоят 213 маҳфили фанӣ фаъолият мекунанд.

НИГАРОНИ

Минтақаи Кӯлоб: таъмиру тармими муассисаҳои таълимӣ идома дорад

Ҳамасола баъди анҷоми соли таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ таъмиру тармими синфхонаю кабинетҳои фанҳои оғоз мегардад. Вобаста ба чараҳои омодагии муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб бо масъулин ҳамсухбат гардидем. Сариктисодчиҳои шуъбаи маорифи шаҳри Кӯлоб А. Шарифов дар бораи омодагии муассисаҳои таълимии шаҳру дехоти Кӯлоб зикр намуд, ки дар ҳудуди шаҳр 74 муассисаи таълимӣ ва 11 муассисаи томактабӣ фаъолият доранд. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳри Кӯлоб ба масъалаи таъмири хушсифат ва омодагии саривақтии муассисаҳои таълимӣ ба соли хониши нав таваҷҷуҳи зарурӣ зоҳир намуда, бо ин мақсад, соли қорӣ 1 млн 810 ҳазору 501 сомонӣ ҷудо намуд. Айни ҳол аз ин ҳисоб 440 ҳазору 500 сомонӣ ба муассисаҳои таълимӣ дастрас гардидааст. Имрӯз дар 30%-и муассисаҳои таълимӣ томактабии шаҳр таъмир идома дорад. Барои сари вақт анҷом додани таъмири қорӣ аз ҳисоби бахшҳои хусусӣ тақрибан 250 ҳазору сомонӣ ба ин самт равона карда шудааст. Ҳамроҳ бо намоёндаи шуъбаи маорифи шаҳр аз вазъи таъмири муассисаҳои таълимӣ №№1, 3, 8, 9, 11, 22 ва 51 шинос гардидем. Дар саҳни муассисаи таълимӣ №11 (директор Т. Одинаев) омӯзгорону кормандони ҳоҷагии мактаб машғули тоза кардани гулгашту роҳравҳо буданд. Тавре Т. Одинаев иттилоъ дод, барои таъмири бинои мактаб аз буҷаи ҳукумати

шаҳр маблағ ҷудо шуда бошад ҳам, то ҳол он ба муассисаҳои таълимӣ дастрас нагардидааст. Бояд қайд намуд, ки чунин ҳолат дар муассисаҳои таълимӣ №1, №51, литсейи №1 ва кӯдакитонҳои №1 ва №7 низ ба мушоҳида мерасад, ки кабинети синфхонаҳо ва дахлзу роҳравҳои бинои мактаб аз таъмири хушсифат бароварда шудааст. Аммо вазъи таъмиру тармими муассисаҳои таълимӣ дехот ташвишвар аст. Тавре ки мудири шуъбаи маорифи ноҳияи Шамсиддин Шохин Баҳодур Давлатзода мегӯяд:

- Имсол аз буҷаи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ба муассисаҳои таълимӣ ва томактабии ноҳия 871 ҳазору сомонӣ ва аз ҳисоби АВО-и муассисаҳои таълимӣ 18 ҳазору сомонӣ ҷудо гардид. Айни ҳол 362 ҳазору сомонӣ дастраси муассисаҳои таълимӣ шуда, маблағгузори дар ин самт давом дорад. Мо бо роҳбаладии муовини раиси ноҳия Н. Ғоибзода ва мудири шуъба Б. Давлатзода аз чараҳои таъмиру тармими муассисаҳои таълимӣ ноҳия шинос шудем. Дар мактаби №1 синфхонаҳо пурра таъмир гардида, қорҳои ободони дар роҳравҳои бино идома дорад. Директори муассисаи Д. Бобоев иброз намуд, ки аз ҳисоби буҷаи маҳаллӣ 30 000 сомонӣ ҷудо гардида, вале то имрӯз ин маблағ дастрас нашудааст. Бо дастгирии АВО ва соҳибкорони маҳаллӣ муассиса аз таъмири қорӣ бароварда шуд. Директори мактаби №12 М. Кобулиев қайд намуд, ки бо маблағгузори

АВО-и мактаб ва бо кумаки омӯзгорону кормандони ҳоҷагии синфхонаҳо пурра таъмир гардида, дар қисмати беруни бино аз тарафи шахсон соҳибкор қорҳои таъмири бо сифати баланд анҷом ёфтааст. Дар мактаби №18 чараҳои таъмиру тармими мактаб босуръат идома дошт.

Омӯзгорону кормандони ҳоҷагии мактаб қорҳои таъмириро дар роҳравҳои бино анҷом медоданд. Аз ҳисоби маблағгузори бахши хусусӣ барои таъмири синфхонаҳо 18000 сомонӣ ҷудо ва таъмири хушсифат гузаронида шудааст. Бояд қайд кард, ки таъмиру тармим дар қисмати дохили бинои муассисаҳои таълимӣ №№13, 14, 16, 17, 28, 31, 43, 45, 49, 52 ва 55 давом дошта, то охири моҳи июл пурра ба анҷом мерасад. Дар ноҳияи Муъминобод

ситод ба омода намудани муассисаҳои таълимӣ таҳти сарпарастии мудири шуъбаи маориф ва директорони муассисаҳои таълимӣ фаъолияти густурда дошта, тавонистанд, ки дар як муҳлати кӯтоҳ дар ҳамкорӣ бо ассотсиатсияи волидайнӯ омӯзгорон, шахсон Ҳимматба-

9, 10, 11, 12, 15, 18, 19, 30 ва 56 биноҳои мактабҳо пурра аз таъмир бароварданд.

Дар ноҳияи Фархор 70 муассисаи таълимӣ ва 10 муассисаи томактабӣ фаъолият мекунад. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия бо мақсади сари вақт ба соли нави хониш омода намудани муассисаҳои таълимӣ ва аз таъмири хушсифат баровардани таълимгоҳҳо аз ҳисоби буҷаи маҳаллӣ 210 ҳазору сомонӣ ҷудо намудааст. Тавре мудири шуъбаи маорифи ноҳия Лутфулло Миралӣзода иттилоъ дод:

- То имрӯз аз ҳисоби буҷаи маҳаллӣ 165 ҳазору сомонӣ ҷудо гардида, дастраси муассисаҳои таълимӣ шудааст, ки бо ин маблағ 30 дарсади шумораи муассисаҳои таълимӣ аз таъмири қорӣ баровардаанд. Дар муассисаҳои таълимӣ №№2, 3, 4, 13, 15, 22, 27, 28, 38 ва 41 аз ҳисоби маблағҳои АВО-и муассисаҳои таълимӣ ва бо қувваи омӯзгорону кормандон қорҳои таъмири ободқорӣ бо маром идома дорад. Аз ҳисоби маблағгузори Дар зими, муассисаи томактабии №1-и ноҳия пурра таъмир гардид. Дар маҷмӯъ, қорҳои таъмири барқарорсозии биноҳои таълимӣ дар шаҳру ноҳияҳои минтақаи Кӯлоб бо сабаби сари вақт пардохт нагардида ни маблағ аз тарафи мақомоти иҷроияи ҳокимияти маҳаллии шаҳру ноҳияҳо дар сатҳи зарурӣ ба роҳ монда нашудааст.

Шариф АБДУЛҲАМИД,
«Омӯзгор»

БОНГИ ИЗТИРОБ

Саҳлангорӣ нашояд

Дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (30.03.2024, №192) «Дар бораи сари вақт омода намудани соҳаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ҷумҳурӣ барои фаъолияти мунтазам ва самарабахш дар давраи тирамоҳу зимистони солҳои 2024-2025» ва фармони марбути вазирӣ маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи омодагии муассисаҳои таълимӣ ҷумҳурӣ ба давраи тирамоҳу зимистони солҳои 2024-2025» 09.04.2024, №412 дар ВМКБ қорҳои омодагӣ чараён дорад. Тавре аз раёсати маорифи вилоят иттилоъ доданд, нақшаи таъмири муассисаҳои таълимӣ ва кӯдакитонҳо бо барқ, гизо, ангишт, ҳезум, сӯзишвории дизелӣ ба раёсати рушди иқтисод ва савдои вилоят пешниҳод гардидааст. Айни замон дар муассисаҳои таълимӣ вилоят аз давраи тирамоҳу зимистони соли гузашта 208,7 тонна ангишт, 392,8 м³ ҳезум ва 75 литр маводи сӯзишвории дизелӣ захира шуда, бо дарназардошти ин нақшаи нав барои мавсими тирамоҳу зимистони соли 2024-2025 тасдиқ шуд. Аз рӯи ин ҳисоб имсол барои муассисаҳои маориф ангишт ба миқдори 5450,5 тонна, ҳезум 7737,9 м³ ва маводи сӯзиш-

вории дизелӣ 1790 литр бояд дастрас карда шавад.

Барои сари вақт дастрас намудани ангишт ба муассисаҳои таълимӣ тибқи нақшаи ҷорабиниҳо озмун-тендер гузаронида мешавад. Баргузори тендер таҳти назорат қарор дошта, моҳи июн ноҳияҳои Ванҷу Рошткалба аз озмун – тендер гузаштанд. Ноҳияҳои Дарвоз, Рӯшон, Шугнон, Ишқошим, Мурғоб барои баргузори тендер ҳуҷҷатҳои заруриро омода намуда, ба Агентии хариди мол, қор ва хизматрасонӣ манзур кардаанд. Айни ҳол муассисаҳои маорифи шаҳри Хоруғ бо барқ пурра таъминанд.

Вале дар раванди омодагӣ ба давраи тирамоҳу зимистон норасоӣ низ ҷой дорад. Дар муассисаҳои таълимӣ, ки бо бугхона гарм карда мешаванд, дар харчномаашон маблағ барои бо иқтисоди пурра фаъолият намудани онҳо басанда нест ва ин ҳол метавонад дар зимистон мушкилӣ ба миён орад. Барои ҳалли ин масъала ба унвони раиси вилоят мактуб ирсол шудааст, вале натиҷааш ҳанӯз маълум нест.

Мушкилоти дигар ба барқ алоқаманд аст. Маълум аст, ки зимистон дар вилоят аксаран ху-

нук меояд. Дар ин маврид реҷаи барқ ба ҷуз шаҳри Хоруғ дар ноҳияҳо қорӣ гашта, дар бисёр ҳолат имкони гарм кардани синфхонаҳо аз байн меравад.

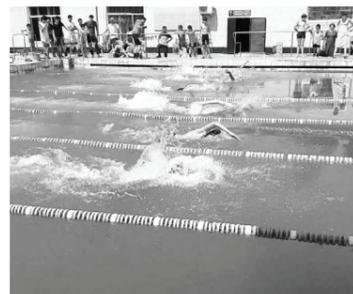
Камбудии дигар ба таъмири ангишт рабт дорад. Солҳо боз меъёри бухориро Вазорати маориф ва илми ҷумҳурӣ муайян мекунад, ки он 17 килограмм барои як бухорӣ дар як рӯз аст. Дар мактаб-интернатҳо бошад, он 25 килограммро ташкил медиҳад, вале мақомоти иҷроияи шаҳру ноҳияҳо онро аз рӯи раводиди худ муайян менамоянд ва ин меъёр ба як бухорӣ то 12 килограмм муайян гардидааст. Дар натиҷа нақшаи таъмин бо ангишт барои давраи тирамоҳу зимистон гӯё иҷро мегардад, вале бо меъёри муайяншуда мувофиқ нест. Мавсими гармидихӣ дар вилоят зиёда аз 5 моҳ давом мекунад, дар ноҳияи Мурғоб бошад, зимистон боз тӯлонитар аст.

Албатта, чунин норасоӣҳо ба сифати таҳсил низ таъсири манфӣ дорад. Аз ин рӯ, ислоҳи чунин камбудиву мушкилот амри зарурӣ аст.

Чангибеки УЛФАТШОХ,
«Омӯзгор»

ПЕШРАФТ

Фаъолияти густурдаи мактаби варзишӣ

Мактаби маҳсули варзишии захираҳои олимпии рақами 4 оид ба шиноварӣ ва чаҳиши шаҳри Душанбе баҳри омода намудани варзишгарон дар риштаи шиноварӣ саҳми назаррас дорад. Дар

ин мактаби варзишӣ айни замон дар ду гуруҳи варзишгарон машқу тамрин менамоянд, ки ба онҳо мураббӣҳои соҳибтаҷриба таълим медиҳанд. Синну соли варзишгарон аз 7-сола боло мебошад. Зимини суҳбат Раҳмат Мирзоев, мураббии дараҷаи олий чунин ибрози андеша намуд:

- Айни замон як нафар дастпарвари ин мактаб роҳати бозиҳои олимпии Парижро соҳиб гардид. Ин варзишгар Екатерина Бардачоева аст, ки 21 сол дорад ва зери роҳбарии мураббӣ Катерина Измайлова тамрин мекунад. Ҳамчунин, дигар варзишгарон барои иштирок дар мусобиқаи ҷумҳуриявӣ байни наврасон ва ҷавонон, ки аз 2-юми августи соли равон то 6-уми август дар шаҳри Хучанд доир мешавад, омодагӣ мекунанд.

Дар муассисаи мазкур 144 нафар варзишгар ба машқу тамрин машғуланд, ки 48 нафари онҳо духтарон ташкил медиҳанд.

Зарнисор НИЗОМОВА,
«Омӯзгор»

Коллеҷи хореографӣ ба номи Малика Собирова дар соли нави хониш ба истифода дода мешавад.

Маворд	материал	material [mə'tɪrɪəl, stʌf] [stɪf]
Майтон	плитцалъ	square [skweə]
Мактаб	школа	school [sku:l]
Мактуб	письмо	letter [ˈleɪtə]
Манзара	пейзаж	landscape [ˈlændʃəp]
Маориф	образование	education [ˌedʒʊˈkeɪʃ(ə)n]

М

Латер	латерь	camp [kæmp]
Лариздан	траси, дрокать	to shake [ʃeɪk], to shiver [ˈʃɪvə]
Латифа	анекдот	joke [dʒɔ:k]
Лакза	момент	instant [ˈɪnst(ə)n(ə)nt, moment]
Лакча	диалект	dialect [ˈdɪəlekt]
Либос	одежда	clothes [ˈkləʊð(z)]
Либослузи	шитье одежды	sewing clothes [ˈsəʊɪŋ ˈklaʊð(z)]
Либоси расми	официальная одежда	official clothing [əˈfɪʃ(ə)l ˈklaʊðɪŋ]
Либосовезар	вещалка	coat-hanger [ˈkəʊt ˈhæŋə]
Лика	лыжи	ski [ski:]
Ликарон	катание на лыжах	skiing [ˈski:ɪŋ]
Лимон	лимон	lemon [ˈlemən]
Лога	толпалан	thip [ˈtu:ɪp]
Лугат	словарь	dictionary [ˈdɪkʃ(ə)n(ə)n(ə)n]
Лугон	фасоль	bean [bi:n]

Л

Калмарья	герритория	territory [ˈterɪt(ə)n(ə)n]
Калма	крепость	citadel [ˈsɪdəd(ə)l]
Канду	конфета	sweets [swi:tɪz, sɪndʌ ˈkændl]
Карор	решение	decision [dɪˈsɪʒ(ə)n, ˌrezoʊlʃən]
Катра	капля	drop [drɒp]
Кафас	клетка	cage [keɪdʒ]
Кимтахо	диратопенный	voluble [ˈvɒləb(ə)l]
Колнин	ковер	carpet [ˈkɑ:pɪt]
Конун	закон	law [lɔ:]
Коншук	ложка	spoon [spu:n]
Курат, кувватбахш	сила, мощь	power [ˈpaʊə]
Кутти	коробка	box [bɒks]

Ш

Шавковар	интересный	interesting [ˈɪntrɪstɪŋ]
Шанбе	суббота	Saturday [ˈsætərdɪ AmE: ˈsætər, deɪ]
Шарк	восток	East [i:st]
Шарм	стыд	shame [ʃeɪm]
Шармгин	стыдливый	ashamed [əˈʃeɪmd]
Шартнома	договор	agreement [əˈɡri:mənt]
Шахр	город	city [ˈsɪti], town [taʊn]
Шахрванд	гражданин	citizen [ˈsɪtɪz(ə)n]
Шер	лев	lion [ˈlaɪən]
Шеър	стихотворение	poem [ˈpəʊm]
Шимол	север	North [nɔ:θ]
Ширин	сладкий	sweet [swi:t]
Шиша	стекло	glass [ɡla:s]
Шоир	поэт	poet [ˈpəʊt]
Шохмот	шахматы	chess [tʃes]

С

Эхтиёт	осторожность	caution [ˈkɔ:ʃ(ə)n]
Эхтиёч	нужда	need [ni:d]
Эхтимол	вероятно	perhaps [pəˈhæps]
Эхтиром	уважение	respect [rɪˈspekt]
Эчод	творение	create [kriˈeɪt]
Эълумия	декларация	declaration [ˈdekləˈreɪʃ(ə)n]
Эълон	объявление	announcement [əˈnaʊnsmənt]

Я

Якдилӣ	согласие	united [juːˈnaɪtɪd]
Якзайл	однообразно	uniformly [ˌju:nɪfoːmli]
Якчанд	несколько	several [ˈsev(ə)rəl]
Якчоя	вместе	together [təˈgeðə]
Якшанбе	воскресенье	sunday [ˈsʌndɪ]
Яроқ	оружие	arms [ɑ:mz], weapon [ˈwepən]
Ятим	сирота	orphan [ˈɔ:f(ə)n]
Ях	лёд	ice [aɪs]
Яхбандӣ	леденение	freeze [fri:z]
Яхдон	холодильник	refrigerator [rɪˈfrɪdʒəreɪtə], fridge [frɪdʒ]
Яхмос	мороженое	icecream [ˈaɪsˈkri:m]

Қаблӯҳ	приёмная	reception [rɪˈsepʃ(ə)n]
Қайни	ножницы	scissors [ˈsɪzəz]
Қалам	карандаш	pencil [ˈpensl(ə)l]

Қ

Қабр	великий	great [ɡreɪt]
Қабул	синий	blue [blu:]
Қабутар	голубь	pigeon [ˈpɪdʒɪn, ˈdɒvə ˈdʌv]
Қали	ключ	key [ki:]
Қалон	большой	big [bɪɡ], huge [hju:dʒ], large [lɑ:dʒ; ɒld ˈɔld]: great [ɡreɪt]
Қанор, кунч	край, уголъ	edge [edʒ], border [ˈbɔ:rdə, ˌkɔ:ˈmɑ:ɪ]
Қасди	больной	sick [sɪk], ill [ɪl]
Қасалхона	больница	hospital [ˈhɒspɪt(ə)l]
Қасб	профессия	profession [ˌprɒˈfeʃ(ə)n], job [ˈdʌb]
Қаса	карман	pocket [ˈpɒkɪt]
Қитоб	книга	book [bʊ:k]
Қитобхона	библиотека	library [ˈlaɪbrəri]
Қишвар	страна	country [ˈkʌntri]
Қорхона	контора, офис, учреждение	office [ˈɒfɪs, ɪnˈstɪtʃʊn]
Қурта	платье, блузка	dress [dres]; shirt [ʃɪ:t]
Қулар	ребёнок	child [tʃɪld], kid [kɪd] infant
Қул	озеро	lake [leɪk]
Қулар	помощь, помогать	help [hɪp], assistance [əˈsɪst(ə)ns]
Қулангистон,	детский сад	kindergarten [ˈkɪndəˌɡɑ:d(ə)n]

Қ

Имзо: имзо қардан;	подпись;	signature [ˈsɪɡnətʃə];
Имзо гузаштан;	подписать;	to sign [tu ˈsaɪn];
Ба имзо расдан;	подлежит подписанию	to be signed [tu bi: ˈsaɪnd]
Истилоқ қардан	исправлять;	to correct [tu ˈkɔ:rekt]
Истилоқ, истилоқлият	независимый, независимость	Independent [ɪndɪˈpend(ə)nt], independence [ɪndɪˈpend(ə)ns]

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ЛУҒАТИ ВОЖАҲОИ СЕРИСТЕЪМОЛИ ЗАБОНҲОИ ТОҶИКӢ, РУСИӢ ВА АНГЛИСИӢ

(Барои омӯзгорону хонандагони
муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ
(синфҳои 5-11), устодону донишҷӯёни
муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна, олии
касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Равия	направление, тренд	direction [di'rekʃn], trend [trend]
Ракам	номер	number ['nʌmbə]
Ракс	танец	dance [dɑ:ns]
Рант	цвет, краски	colour ['kʌlə]
Расм	картина	picture ['pɪktʃə]
Рафтан (рав)	илти, иди	to go [tu: gəʊ]
Рафтор	поведение	behaviour [bi'heɪviə]
Рафтомали	посещение, поездка	visit [vɪzɪt]
Рахнамю	руководство	guide [ɡaɪd]
Роҳбар	лидер, начальник	leader [li:'deɪ]
Рухсати	отпуск	holiday ['hɒlɪdaɪ], vacation

Р

Равия	направление, тренд	direction [di'rekʃn], trend [trend]
Ракам	номер	number ['nʌmbə]
Ракс	танец	dance [dɑ:ns]
Рант	цвет, краски	colour ['kʌlə]
Расм	картина	picture ['pɪktʃə]
Рафтан (рав)	илти, иди	to go [tu: gəʊ]
Рафтор	поведение	behaviour [bi'heɪviə]
Рафтомали	посещение, поездка	visit [vɪzɪt]
Рахнамю	руководство	guide [ɡaɪd]
Роҳбар	лидер, начальник	leader [li:'deɪ]
Рухсати	отпуск	holiday ['hɒlɪdaɪ], vacation

П

Парох	завтра	tomorrow [tə'mɒrəʊ]
Парохирӯзи	утро	morning ['mɔ:ɪnɪŋ]
Пазар	отец, папа	father ['fɑ:ðə]
Пазирӯфтан (пазир)	принимать, одобрять	accept [ək'seɪpt], approve [ə'prəʊv]
Панча	пальцы	fingers ['fɪŋgəz]
Пант	хлопок	(n) cotton ['kɒtn]
Панвоз гирифта	встречать	to meet [tu: mi:t]
Паншихои кардан	представление, выживание	presentation [pre'zentʃən], survival [sə'vaɪvl]
Паншон	лоб	forehead [fɔ:'hed]
Панза	пешком	on foot [ɒn fu:t], walk [wɔ:k]
Панзар	лук	arrow ['aɪrəʊ]
Пансар	сын, мальчик	son [sʌn], boy [bɔɪ]
Панфоз	обувь	shoes [ʃu:z]
Пансамар	эффективные, плодотворные	effective [ɪ'fektɪv], fruitful
Паншудан (паш)	закрывать	to close [tu: kləʊz]

НАШРИЯИ «ОМУЌЗГОР» №29, 18 июли соли 2024

НАШРИЯИ «ОМУЌЗГОР» №29, 18 июли соли 2024

Феъл	глагол	verb [vɜ:b]
Фикр	мысль, мнение	think [θɪŋk], opinion [ə'pɪnɪən]
Фурудгоҳ	аэропорт	airport ['eəpɔ:t]
Фуруш	продажа	sale [seɪl]
Фурушгоҳ	магазин	department store [di'pɑ:tmənt stɔ:], shop [ʃɒp]
Фурухтан	продавать	to sell [tu: sel]

Х

Хабар	весть, новость	information [ɪnfə'meɪʃ(ə)n], news [nju:z]
Халқ	народ	people ['pi:p(ə)l]
Харидан	купить	to buy [tu: baɪ]
Харита	карта	map [mæp]
Хатм	окончание	graduation [græ'dʒu'eɪʃ(ə)n]
Хатм кардан	окончить	to graduate [tu: græ'dʒoʊnt]
Хестан	вставать, подниматься	to get up [tu: get ʌp], to stand up [tʌstænd ʌp]
Хизмат	служба, услуга	service ['sɜ:vɪs]
Хоб	сон	dream [dri:m] sleep [sli:p]
Хомӯш	тихий	silent ['saɪlənt]
Хона	дом	house [haʊs], home [həʊm], apartment [ə'pɑ:tmənt], room [ru:(ə)m]
Хондан (хон)	читать, учиться, молиться	to read [tu: ri:d], to study [tu: 'stʌdi]; to pray [tu: preɪ]
Хотира	память	memory ['mem(ə)rɪ]
Хохар	сестра	sister ['sɪstə]
Хунук	холод	cold [kəʊld]
Хуш омадед	добро пожаловать	welcome ['welkəm]

Х

Хавз	пруд, водоём, бассейн	pond [pɒnd], pool [pu:l], swimming pool ['swɪmɪŋpu:l]
Хавли	двор	house [haʊs], garden [gɑ:dn], yard [jɑ:d]
Хаво	погода, воздух	weather ['wedə], air [eə]
Хавопаймо	самолёт	airplane ['e(ə)rəpleɪn]
Хайвон	животное	animal ['ænɪm(ə)l]
Хайсал	памятник, статуя	monument ['mɔ:njəmənt], statue ['stætʃu:]
Хайрат	недоумение, удивление, изумление	Perplexity [pə'pleksɪti]; amazement [ə'meɪzəmənt], astonishment [ə'stɒnɪʃmənt], surprise [sə'praɪz]

З

Забон	язык	language, ['læŋgwɪdʒ] tongue [tuŋg]
Забони давлати	государственный язык	state language [steɪt 'læŋgwɪdʒ], official language [ə'fɪʃl(ə)l 'læŋgwɪdʒ]
Задан (зан)	бить, ударить	to hit [tu: hɪt], to strike [tu: strik]
Замин	земля, вселенная	soil [soɪl], earth [ɜ:θ], ground [graʊnd]
Замон	время, период, эпоха	time [taɪm], period, [pɪ(ə)'riəd], epoch [ɪ'pɔ:k], era [eɪ'rə]
Замонави	современный	modern [mɔ:dn]
Зан	жена, женщина	wife [waɪf], woman [wʊmən]
Занона	по-женски, женский	female [fi'meɪl], feminine

Ж

Журағал	журнал	journal [dʒɜ:n(ə)l]
Жога бориған	выпадение града	hail fallout [heɪl 'fɔ:lət] it is hallog
Жога	град	hail [heɪl]

Ж

Журағал	журнал	journal [dʒɜ:n(ə)l]
Жога бориған	выпадение града	hail fallout [heɪl 'fɔ:lət] it is hallog
Жога	град	hail [heɪl]

Ў

Ўхтар	девочка	girl [gɜ:l]
Ўхтар, рафиқ	друзь, товарищ	friend [frend]

НАШРИЯИ «ОМУЌЗГОР» №29, 18 июли соли 2024

НАШРИЯИ «ОМУЌЗГОР» №29, 18 июли соли 2024

А

Точикӣ	РУСИЙ	АНГЛИСИЙ (овонавишт)
Адабиёт	литература	literature [lɪt(ə)'eɪʃə]
Адад	число	number ['nʌmbə]
Адолат	справедливость	justice ['dʒʌstɪs]
Азиз	уважаемый	dear [diə], precious ['preʃəs], esteemed [ɪ'sti:md]
Ақл	ум, разум	intelligence [m'telɪdʒ(ə)ns], intellect mind ['mɪlekt mənd]
Алов (оташ)	огонь	fire [faɪə]
Алаф	трава	grass [grɑ:s], herb UK: [hɜ:b], US: [ɜ:b], fodder [fɒdə]
Аскар	солдат	soldier ['səʊldɪə]
Атроф	вокруг	around [ə'raʊnd]
Афсона	сказка	fairy-tale ['feɪ(ə)'riteɪl], story ['stɔ:ri], tale [teɪl]
Ахбор	новость	news [nju:z]
Ахлоқ	мораль	morals ['mɔ:rlz]
Аҳоли	население	population [pɒpjʊ'leɪʃ(ə)n]
Аломат	знак	sign [saɪn], mark [mɑ:k], omen, ['əʊmən]
Амният	безопасность	security [sɪ'kju(ə)rɪti]
Анъана	традиция	tradition [trə'dɪʃn]

Б

Бад	плохой	bad [bæd]
Бадан	тело	body ['bɒdi]
Баён	выражение мыслей	expression of thoughts [ɪk'spreʃ(ə)n əvθɔ:ts]
Базм, тӯй	вечеринка, общественный прием, связанный со свадьбами и т.д.	party ['pɑ:rtɪ], public reception associated with weddings ['pʌblɪk rɪ'sepʃ(ə)n ə'səʊfɪjətɪd wɪð 'wedɪŋz]
Байналмилалӣ	международный	international [ɪntə'næʃ(ə)nəl]
Байнишаҳрӣ	междугородный	between cities [bi'twi:n 'sɪtiz]
Баромадан	подняться	to rise [raɪz]
Баромадгоҳ	выход	exit ['egzɪt]
Барф	снег	snow [snəʊ]
Бахт	счастье	happiness ['hæpɪnəs]
Бахшидан	простить	to forgive [tu: fɜ:gɪv], let off [let ɒf]
Баҳор	весна	spring [sprɪŋ]

Давлат	государство	state [steɪn], country [ˈkʌntri]
Давра	крыт, круговорот	circle [ˈsɜːkl], rotation
Давр задан	прогуляться	to go around [tu go əˈraʊnd] a walk [wɔːk]
Даврача	степень	degree [diːɡriː]
Давроп	необходимый, нужный	necessary [ˈnesəs(ə)n], needed [niːdɪd]
Давро	длинный	long [lɒŋ]
Давро кашилан	положить	to lie down [tu liɪ daʊn]
Даврап	тетрадь	note-book [nəʊt buːk]
Давроп	стена	wall [wɔːl]
Давра	деревня	village [ˈvɪlɪdʒ]
Давкат	внимание	attention [əˈtenʃ(ə)n]
Давт	сердце	heart [haːt]
Даврз	вчерашний день	yesterday [ˈjestədi]
Давро	лекарство	medicine [ˈmeds(ə)n], remedy

Д

Давро	пасмурный	cloudy [ˈklaʊdi]
Давро (абоби)	скрипка	violin [ˈvaɪəlɪn]
Давро (абоби)	запад	west [west]
Давро (абоби)	неофициальный	unofficial [ˌʌnɔːfɪʃ(ə)l]
Давро (абоби)	помешаться	place [pleɪs], to contain [tu kənˈteɪn]
Давро (абоби)	пасмурный	cloudy [ˈklaʊdi]

Е

Давро	мясо	meat [mi:t]
Давро	овца, баран	sheep [ʃi:p]
Давро	говорящий, произносящий	speaker [ˈspiːkə]
Давро	ваза	vase [vɑːz]
Давро	цветок	flower [ˈflaʊə]
Давро	плакать	to cry [tu kri]
Давро	взять	to take [tu teɪk]
Давро	окрестности, пригород	suburbs [ˈsʌbɜːbz]
Давро	пыль	dust [dʌst]
Давро (сзон)	тепличный (жаркий)	hot [hɒt], warm [wɔːm]
Давро	ожерелье	necklace [ˈneɪkləs]
Давро	шея	neck [nek]

НАШРИЯИ «ОМУЎЗГОР»

№29, 18 июли соли 2024

НАШРИЯИ «ОМУЎЗГОР» №29, 18 июли соли 2024

Бача	ребёнок, мальчик	child [tʃaɪld], son [sʌn], boy [bɔɪ]
Бачагона	детский	childish [ˈtʃɪldɪʃ], children's [ˈtʃɪldrənɪz], for a child [fɔː (r) ɛfˈtʃɪld]
Башардўстона	Гуманистический	humanitarian [hjuːˈmæniˈte(ə)rɪən]
Беморхона	больница	hospital [ˈhɒspɪtl]

В

Вай	он, она, оно, его, её	he [hi:], she [ʃi:], it; [ɪt hɪm] [hɪm], her [hɜː]
Варак	лист	leaf [li:f]
Варзиш	спорт	sport [spɔːt]
Варзишгар	спортсмен	sportsman [ˈspɔːtsmæn]
Васл	связь	relations [rɪˈleɪʃənz]
Ватан	родина	homeland [ˈhəʊmlænd], motherland [ˈmʌðərlænd]
Ватанӣ	отечественный	domestic [dəˈmestɪk], native [ˈneɪtv], Patriotic [ˈpætriˈɒtɪk]
Вахдат	единство	unity [ˈjuːnɪti] reconciliation [ˈriːkənsɪleɪʃ(ə)n]
Ваъда	обещание	promise [ˈprɒmɪs]
Вилоят	область, край	region [ˈriːdʒ(ə)n], province [ˈprɒvɪns]
Вобаста	зависимый	dependent [dɪˈpendənt], related [rɪˈleɪtɪd]
Воқеа	событие	event, [ɪˈvent] incident [ˈɪnsɪd(ə)nt]
Воқеъ будан	быть расположенным	to be located [təˈbi: [ləʊˈkeɪtɪd], to be situated [təˈbi: ˈsɪtʊeɪtɪd]
Волидайн	родители	parents [ˈpeɪ(ə)rənts]
Вохӯрдан	встретить	to meet with smb [tu mi:t wɪð smb]
Вохӯрӣ кардан	встречаться	to greet [tu gri:t], to shake hands [tu ʃeɪk hændz]

Г

Газета	газета	newspaper [ˈnjuːsˈpeɪpə]
Галстук	галстук	tie [taɪ]
Гап задан	разговаривать	to speak [tu spi:k]

Табассум	улыбка	smile [smɪl]
Табнат	природа	nature [ˈneɪtʃə]
Табноб	врач	doctor [ˈdɒktər], physician
Таборик	поздравление	congratulations [kɒŋgræˈtʃuːleɪʃ(ə)n]
Табриф кардан	притягивать	to invite [tu ɪnˈvaɪt]
Таброп	повтор	repetition [ˌrepɪˈtɪʃ(ə)n]
Таброп кардан	повторить	to repeat [tu riːpi:t]
Табмошо	смотреть, зрелище	match [wɑːtʃ], see [siː], spectacle [ˈspektəkl(ə)l]
Табн	тело	body [ˈbɒdi]
Табн тоза	свежий	fresh [frefʃ]
Таброфтор	сторонник	supporter [səˈpɔːtə]
Табрива	воспитание	upbringing [ˌʌpbriːŋɪŋ], education

Т

Савол	вопрос	question [ˈkwestʃ(ə)n]
Сабҳат кардан	путешествовать	to travel [tu ˈtrævl(ə)l]
Сабҳат	турист	tourist [ˈtu(ə)rɪst]
Санҷиш	тест	quiz [kwɪz], test [test]
Санъат	искусство	art [ɑːt]
Сар	голова	head [hed]
Сару линос	одежда	clothes [klaʊð(z)]
Сартапошихона	парикмахерская	barber [ˈbɑːbə]
Сарҳад	граница	border [ˈbɔːdə]
Сабфа	страница	page [peɪdʒ]
Сабиф	класс	class [klaːs]
Сабтомнон	строительство	construction [kɒnˈstrʌkʃ(ə)n]
Сабх	мир	peace [piːs]
Сабуда	песня	song [sɒŋ]
Сабх	красный	red [red]
Сабан	игла	needle [ˈniːdl]

С

Рӯи, рӯ	лицо	face [feɪs]
Рӯз	день	day [deɪ]
Рӯзи корӣ	рабочий день	working day [ˈwɜːkɪŋdeɪ]
Рӯнома	дневник, газета	school record book [skuːl ˈrekɔːd bʊk], newspaper [ˈnjuːsˈpeɪpə]

НАШРИЯИ «ОМУЎЗГОР»

№29, 18 июли соли 2024

НАШРИЯИ «ОМУЎЗГОР» №29, 18 июли соли 2024

Тоза	чистый	clean [kli:n]
Таътил	каникулы	holiday [ˈhɒlɪdi], vacation [vəˈkeɪʃ(ə)n] (for students)
Таҷриба	опыт	experience [ɪkˈspɪ(ə)rɪəns]
Тахсил кардан	учиться	to study [tu ˈstʌdi]
Тахсил	учёба	studies [ˈstʌdiəs], learning [ˈlɜːrniŋ]
Тарҷума	перевод	translation [trænzˈleɪʃn]
Тарозу	весы	scales [skeɪlz]
Тарозу	весы	[ˌedʒəˈkeɪʃn]

У

Узр	извинение, прощение	apology [əˈpɒlədʒɪ], excuse [ɪkˈskjuːs]
Укёнус	океан	ocean [ˈeɪʃ(ə)n]
Улум	науки	sciences [ˈsaɪəns]
Умр	жизнь	life [laɪf]
Умр дидан	жить	to live [tu liv]
Умуман	вообще, в целом	in general [ɪn ˈdʒen(ə)rəl], overall [ˈəʊvəˈrɔːl]
Умумӣ	общий	general [ˈdʒen(ə)rəl], public [ˈpʌblɪk]
Урф	обычай, обряды	customs [ˈkʌstəməz], habits [ˈhæbɪt]
Усто	мастер	master [ˈmɑːstə], foreman [ˈfɔːmən], skilled workman [skɪldwɜːkmən]
Устохона	мастерская	workshop [ˈwɜːkʃɒp]
Устод	учитель, наставник	teacher [ˈtiːtʃə], mentor [ˈmentɔːr]
Устувор	прочный, устойчивый	steady [ˈstiːdi], firm [fɜːm]
Устухон	кость	bone [bəʊn]
Уҳда	обязательство	duty [ˈdjuːti], responsibility [rɪˈspɒnsəˈbɪlɪti], task [tɑːsk], job [dʒɒb]
ӯ	он, она	he [hi:], she [ʃi:]

Ф

Фахмидан	понимать	to understand [tu ˈʌndəˈstænd]
Фахмондан	объяснить	to explain [tu ɪkˈspleɪn]
Фардо	завтра	tomorrow [təˈmɒrəʊ]
Фарёд	крик, возглас	cry [kraɪ], shout [ʃaʊt], yell [jel]
Фарзанд	ребёнок	child [tʃaɪld]
Фаромадан	спускаться, сходить	to go down [tu ɡəʊ daʊn], to get off [tu ɡetɔːf]
Фарханг	культура	culture [ˈkʌltʃə]
Фарш	пол, покрытие	floor [flɔːr]
Фасл	сезон, время года	season [ˈsiːz(ə)n]

ИЛМҲОИ ДАҚИҚ

Масъалаҳои стандартӣ ва ғайристандартӣ математикӣ

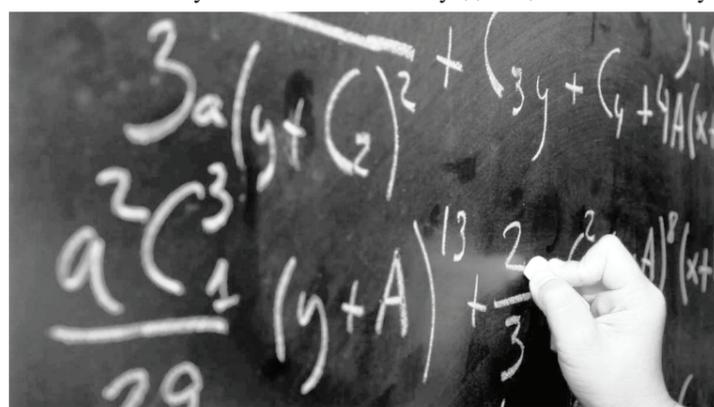
Дар таълими математика ҳалли масъала мавқеи махсус дошта, он ба инкишофи тафаккури мантиқии хонандагон, васеъ гардондани ҷаҳонбинии илмии онҳо тақдирӣ менамояд. Хусусан, масъалаҳо, ки ҳуди хонандагон дар раванди дарс аз ин фарқ тартиб медиҳанд, аҳамияту таъсири хосса дорад. Тартиб додани масъала яке аз намудҳои кори мустақилонаи хонандагон буда, омилҳои муҳими баланд бардоштани самаранокии таълими математика мебошад.

Одатан масъалаҳо ба гуруҳҳои стандартӣ ва ғайристандартӣ ҷудо мешаванд. Масъалаҳои стандартӣ роҳи тарзҳои муайяни ҳал доранду масъалаҳои ғайристандартӣ аз ин роҳҳо маҳруманд, зеро ҳалли ин гуруҳи масъалаҳо нисбатан душвортар буда, қобилияту маҳорати эҷодиро аз муаллим ва хонанда талаб мекунад.

Агар хонанда дарки мантиқии масъаларо нафаҳмад ё онро таҳлил карда натавонад, он гоҳ ҳалли он барояш душвор мегардад. Чунин ҳодисаҳо ҳангоми омӯзиши математика дар мактабҳо бисёр дида мешавад, ки хонанда таҳлили мантиқӣ ва матриҳо дуруст иҷро карда наметавонад эрод мегардад, ки масъаларо ҳал карда наметавонад. Маълуман, чунин эродҳо ҳа-

гоми ҳалли машқҳои тақрибӣ ё масъалаҳои боби охири китобҳои дарсӣ, ки «мисолу масъалаҳои ҳаллашон нисбатан душвортар» ном доранд, пайдо мешаванд.

Дар адабиёти математикӣ ва методӣ доир ба мафҳуми масъалаҳои стандартӣ ва ғайристандартӣ нуктаи назарҳои гуногун дучор мешаванд. Дар математика чунин масъ-

алаҳоеро стандартӣ меноманд, ки барои ҳалли онҳо методи умумӣ (алгоритм) мавҷуд аст. Дар айни ҳол ин метод ба масъалаҳои хусусии гуруҳи масъалаҳои (хосияти доимо истифодашавандаи алгоритм) татбиқшаванда таллуқ дошта, ҳар як амалиёт фақат дар натиҷаи амалиёти пешина иҷро мегардад (муайянқунии алгоритм) ва бо миқдори маҳдуди он натиҷа ба даст оварда мешавад (на-

тиҷабҳои алгоритм). Чунинчун, масъалаҳои «муодилаи $x^2+6x+5=0$ -ро ҳал кунед» ва «масоҳати секунҷаи асосаш 8 см ва баландиаш 3 см-ро ҳисоб кунед» – масъалаҳои хусусии аз гуруҳи масъалаҳои алгоритмӣ «муодилаи $ax^2+bx+c=0$ » ва «масоҳати секунҷаи асосаш a ва баландиаш h » – ро мебошанд.

Муодилаҳои «исбот кунед»:

а) алгоритми ҳалли масъалаи муоинашаванда ба хонандагон маълум аст (хонандагон масъалаи ба ин монандро ҳал кардаанд);
б) алгоритм барои онҳо то ҳол маълум нест.

Дар ҳолати аввал дар бораи «масъалаи маълум» (на дар бораи масъалаҳои стандартӣ, гарчанд масъала стандартӣ), дар ҳолати дуюм бошад, дар бораи масъалаҳои ҳанӯз номаълум сухан рондан мумкин аст.

Масалан, агар ягон масъала бо ҳалли муодилаи квадратӣ анҷом ёбад ва тарзи умумии ҳалли он ёфта шавад, он гоҳ алгоритми ҳалли он ёфташуда ҳисоб меёбад. Агар ҳуди ин масъала пас аз омӯзиши назарияи муодилаҳои квадратӣ пешниҳод карда шавад, он гоҳ хонандагон барои ҳалли он алгоритми ба он маълумро татбиқ менамоянд.

Таърифи дар математика оид ба масъалаҳои стандартӣ қабул кардашуда, имкон медиҳад, ки методикаи таълими ҳар ду вазъияти номбаршударо кор карда бароем. Агар алгоритми ҳалли масъала ба хонандагон маълум бошад, он гоҳ методика бояд ба омӯзиши амали фикрии зерин равона гардад:

- муқаррарқунии мутааллиқии масъалаи додашуда

ба гуруҳи муайяни масъалаҳо;
- интихоби алгоритми зарурӣ аз байни алгоритмҳои маълум;
- татбиқи он ба масъалаи хусусии додашуда.

Инак ба масъалаи номбурда, ки ҳалли онҳо ба муодилаҳои квадратӣ меоваранд (дар мавриди омӯхта шудани назарияи муодилаҳои квадратӣ) муҷриба мекунем. Квадратӣ будани муодилаи ҳосилшударо дарк намоянд.

Формулаи решаи муодилаи квадратиро (дар намуни умумӣ) дуруст нависанд, яъне, алгоритми заруриро интихоб карда тавонанд. Ин формуларо барои ҳалли муодилаҳои квадратӣ додашуда дуруст истифода баранд (кимати коэффициентҳо, амалҳои муқарраршударо бо тартиби муайян дуруст гузаранд). Баъди гузарондани чанд машқ аксари хонандагон ин амалҳоро мухтастаран иҷро менамоянд.

Агар масъалаи пешниҳодшуда ба масъалаи стандартӣ оварда расонад, ки алгоритми ҳалли он то ҳол ба хонандагон маълум нест, он гоҳ масъалаи педагогӣ ба ин алгоритм шинос шудани хонандагон ба амал меояд.

Бегмуҳаммади БОЙМУҲАММАД,
муdiri кабинети методи шуъбаи маорифи ноҳия Исмоили Сомонӣ

ОМӮЗИШ

Нақши забони русӣ дар рушди ҷомеа

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пайваста дар суханронияшон қайд менамоянд, ки ҳар як ҷавони тоҷик ҳади ақал бояд забони хоричиро донад. Ба ҳамагон маълум аст, ки забон дар муносибатҳои байналмилалӣ нақши калон дорад. Доистани истилоҳоти соҳаи маориф ҳам бо забони модарии худ ва ҳам забонҳои хоричӣ, ба мисли русӣ ва англисӣ барои муаррифӣ кардани кишвари худ дар арсаи ҷаҳон, ташаккул додани муносибатҳо дар байни давлатҳо ва созмонҳои гуногун зарур мебошад. Забондонист, ки имрӯзҳо ҷумҳурии мо бо ҳамаи кишварҳои дунё робитаҳои дустӣ дорад.

Имрӯз забони русӣ дар инкишофи илму техника ва маориф нақши калон бозид, барои ба ҳам наздик шудан ва ганӣ гардондани маданияти халқҳои гуногун хизмат мекунад. Дар Тоҷикистон "Барномаи давлатии тақмили таълими забонҳои русӣ ва англисӣ барои давраи то соли 2030" қабул гардид.

Дар стандартҳои давлатии таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олиӣ касбӣ ба забони русӣ мақоми ҳатмӣ дода шудааст, ки он дар тамоми мактабҳои таҳсилоти умумии ҷумҳури аз синфи дуюм омӯзонда мешавад.

Забони русӣ дар Тоҷикистон

солҳои зиёде нақши муоширати байни миллатҳоро иҷро мекунад. Ҷомеае, ки дар он ҳар як фарҳанг баробар эътироф карда мешавад, ҷомеаи бисёрфарҳангӣ мебошад. Таълими бисёрфарҳангӣ таълим аст, ки ду ё зиёда анъанаи фарҳангиро аз рӯи мазҳаб, усул ва шаклҳои ташкилӣ бо мақсади омӯзондани хонандагон ба эътирофи падидаҳои гуногуни фарҳангӣ ҳамчун меъёри иҷтимоӣ ва арзиши шахсӣ муттаҳид менамояд. Ҳамин тариқ, бисёрзабонӣ қобилияти гуфтугӯ кардан бо ду ва зиёда аз он мебошад. Инчунин раванди таълим барои ба муҳити сермиллати шумил кардани хонандагон танзим шуда, мақсади асосии ин равиш дар хонандагон бедор кардани эҳтиром ба фарҳанги миллатҳои гуногун ба ҳисоб меравад. Тақвият ва таҳкими сиёсати давлатӣ ва қабули қарорҳои бунёдӣ оид ба таълим ва омӯзиши забонҳои хоричӣ имкон фароҳам меорад, ки шахсияти хонанда ҳамчун ба ташаккул ёбад.

Аз ин хотир, мусоидат кардан ба ислоҳоти соҳаи маориф, инчунин, тарбияи кадрҳои баландсифат, соҳибмаърифат, ба меъёрҳои муосир ҷавобгӯ ва дорои ҷаҳонбинии васеъ аз ҷумлаи вазифаҳои муҳимтарини зиёде, бахусус, олимону омӯзгорон ба шумор меравад.

Парвина МИРЗОЕВА,
омӯзгор

ИФТИХОР

Мувофиқи маълумотҳои оморӣ, аз 7000 забони рӯйи олам 200 забон тамоман маҳв шуда, 500 забон дар ҳолати нестшавӣ қарор дорад. Дар соли 1924 дар қаламрави собиқ Иттиҳоди Шуравӣ 186 забони хурду калон вучуд дошт. Соли 1977 ин рақам ба 120 забон коҳиш ёфт. Яъне, бисёр забонҳои камнуфус аз байн рафтанд. Хушбахтона, забони модарии мо дар давраи фаъолияти худ бо вучуди дучори таҳаввулоти сиёсии зиёд гаштан дар бисёр кишварҳо густариш ёфт. Забони тоҷикӣ-форсӣ яке аз забонҳои паҳншаванда дунё буда, дар Эрон, Афғонистон, Тоҷикистон, Ўзбекистон,

Забони модарӣ - давлати ман

Покистон, Чин ва Баҳрайн истифода мешавад. Нависандаи рус Константин Паустовский чунин навиштааст: «Аз рӯйи муносибати ҳар инсон ба забони модаринаш дараҷаи маърифат ва кимати инсонии ӯро метавон беҳато таъин намуд. Инсон, ки дӯстдори забони модаринаш худ нест, ваҳшӣ аст. Ӯ фарди табиитан зарарнок аст, зеро ки беэҳтиромӣ ба забони худ далели он аст, ки вай ба гузашта, имрӯз ва фардон қавми (миллати) худ беарвост».

Забони модарӣ беназир аст. Он аз рӯзи тавлид то лаҳзаи воқеаи бо мост. Адабиётшиноси маъруф М. Шакурӣ фармудааст: «Забони модарӣ, он чи бо шири модар омадааст, табиати аслии инсонро таъмин мекунад. Ин аст, ки шири модарро пок доштан лозим аст ва забони модарӣ бояд аз қилу каш тоза бошад».

Ҳамагон медонем, ки забони модарии мо дар солҳои соҳибистиклолӣ густариш ёфту нумӯш кард. Баъди қабул гардидани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатӣ» (аз 22 июни соли 1989 ва дар таҳрири нав аз 5 октябри соли 2009) мақоми забони тоҷикӣ боз ҳам боло рафт ва имрӯз он аз минбарҳои баланди созмонҳои байналмилалӣ садо медиҳад.

Инсон дар ҳолатҳои эҳсосӣ хоҳ нидои шодӣ бошад, хоҳ андуҳ бо забони модаринаш садо

баланд мекунад. Шахсиятҳои бузург барои ҳимояи ҳифзи забони модарӣ дар бисёр маврид намунаи ибратанд.

Тариқи нашрияи виллоятӣ мақолаеро оид ба зиндагиномаи Нависандаи халқии Ўзбекистон Абдулло Қаҳҳор хондам, ки хеле ҷолиб буд. Аз рӯйи гуфтаи ҳамсари нависанда – Кибриё Қаҳҳорова дар китоби ёддоштҳои бо номи «Чорак аср ҳамнафас», то ба ҷоп расондани ин асар дар доираҳои илмию адабии Ўзбекистон роҷеъ ба ҷойи таваллуд ва мансубияти миллии Нависандаи халқии Ўзбекистон, барандаи Ҷоизаи давлатии Иттиҳоди Шуравӣ

бахсу мунозираҳо давом мекарданд. Баъзеҳо мегуфтанд, ки А. Қаҳҳор ўзбек буда, дар гирду атрофи Қўқанд таваллуд шудааст. Нафарони ба ӯ наздику шинос мегуфтанд, ки А. Қаҳҳор зода ноҳияи Ашт буда, миллаташ тоҷик аст.

Моҳи апрели соли 1968 вазъи саломатии адиб бад мешавад ва ӯро ба шаҳри Москва мебаранд, аммо духтурон илоҷи дарди ӯро намеёбанд. Духтур чун одати ҳаррӯза аз ҳамсари нависанда мепурсад: «Шабро чӣ хел гузарондед?» Абдулло Қаҳҳор дар ҳолати назъ қарор дошт ва бо забони тоҷикӣ овоз баланд мекунад: «Гапа мухтасар кунед» ва аз хоҳараш ба шеваи мардуми Ашт чунин хоҳиш мекунад: «Апача, аз дарёчаи Ашт обам диҳед, як катра об».

Забони модарии мо дар масири таърих нақши ватан, халқ, фарҳанг, тамаддун ва парчамро бозид ва шикаст нахурд. Ва имрӯз вазифаи ҳар фарди сокини Тоҷикистон аст, ки ин забони нобу ширинро гиромӣ дорад ва ҳифзу тарғиб намояд ва ин гуфтаи шоире аз забони ҳар як соҳибзабон бояд баланд садо диҳад.

**Забони модаринам-давлати ман,
Гурури ифтихору қудрати ман.
Забонам ҳасту ман ҳам зинда ҳастам,
Забони ман-нишони миллати ман.**
Ҳ.СОДИҚОВ,
омӯзгори МТМУ №24-и ноҳияи Мастчоҳ

ТАҶРИБА

Муносибати босалоҳият дар таълими фанҳои дақиқ

Дар фаҳмиши имрӯзаи муносибати босалоҳият тамоми таҷрибаи бехтарини дар амалияи педагогика коркардшуда истифода мешавад: муносибати ба шахсият нигаронидашуда, омӯзиши якҷоя (омӯзиш дар ҳамкорӣ), методҳои таҳқиқотӣ ва проблемавӣ, арзёбии ташаккулдиханда, инчунин, усулҳои дигари зиёди интерактивӣ. Бо мақсади ин, ки шарҳи мо маҳсулнок бошад, кӯшиш менамоем муносибати босалоҳиятро тавассути унсурҳо / ҷанбаҳои сохтори зерин нишон диҳем:

ТАВСИФИ ТАЪЛИМИ ГАЙРИФАЪОЛ	ТАВСИФИ ТАЪЛИМИ ФАЪОЛ
<p>1. Дар ин модели таълими омӯзгор шахси марказии фаъолият буда, рафти дарсро идора мекунад, хонандагон бошанд, нақши шунавандাগони гайрифаъолро иҷро карда, фақат гӯш мекунад.</p> <p>2. Асосан, дар ин намуди дарс супориш ва саволҳои бастаро истифода мебаранд – шартӣ дақиқ + усули тасдиқшудаи ҳалли масъала + ҷавоби ягонаи дуруст. Як қадам ба чап ва ё ба рост аз роҳи тасдиқшудаи ҳал (яъне, агар фикрронӣ бошад!) гузоштан мумкин нест – баҳо пасти мешавад.</p> <p>3. Методҳои асосии таълим – методҳои репродуктивӣ – азнавтакоркунии маводи додшуда. Муваффақияти бузурги ин намуди дарс ҷавоби қатъӣ ва ягона – айнан аз нав нақл кардани суханони муаллим ва ё матни китоб мебошад.</p>	<p>1. Дар ин намуди дарс ҳамкорӣ ҳамаи хонандагон на танҳо бо омӯзгор, балки бо ҳамдигар низ ҳос аст. Ҷанбаҳои ҳамкорӣ хеле гуногунанд – аз баёни андеша ба таври озодона то ба иҷрои вазифаҳои гурӯҳӣ ва таълими муштарак.</p> <p>2. Бештари саволу супоришҳо ба тарзи кушода гузошта шуда, ба ҳалли баррасии гуногуни масъалаҳо мусоидат мекунад ва мутаносибан ба онҳо ҷавобҳои гуногун истифода мешаванд.</p> <p>3. Методҳои асосии таълим – методҳои фаъол. Таъйиноти чунин методҳо кори фаёлона бо донишҳо мебошад. Кор бо донишҳо чӣ маънӣ дорад? Ин истилоҳи нав буда, таҳияи сохтор, интиҳоби мафҳуми асосӣ, таснифу таҳлил кардан, робитаҳоро барқарор намудан, маълумотро дар манбаъҳо ва робитаҳои гуногун баррасӣ кардан ва гайраро дар назар дорад.</p>

ни мафҳуми «салоҳиятҳои асосӣ» ақидаҳои гуногун мавҷуданд. Бо дарназардошти робитаи байнифанӣ панҷ салоҳиятҳои асосӣ (салоҳиятҳои универсалӣ) интиҳоб карда шудааст.

ҶАНБАИ СЕЮМ: муносибати босалоҳият баъри равшанӣ андохтан ё гузоштани мақсади таълим ба натиҷаҳои фаъолияти хонандагон таъя мекунад.

Усулҳои гузориши мақсадҳои дарс гуногун буда, вобаста ба тарзи ифода ба ду категория ҷудо мешавад:

- Таҳияи умумии мақсадҳо (одатан, бо чунин ибораҳо оғоз мегардад: мустақкам кардани дониш онд ба..., омӯхтани ..., ифода кардани тасаввурот доир ба ... ва монанди инҳо) барои баҳо додан ба дараҷаи азхудкунии маводи таълими имкон намедихад.

Чунин савол ба миён меояд: дар натиҷаи омӯзиши сохти дил, тапиш ва муназзамии кори он хонанда мушаххасан чиро медонад ва иҷро карда метавонад? Ин ҷо мақсади дарс маълум аст, аммо натиҷаҳои он нофаҳмоанд.

- Дар таҳияи мақсадҳои амалӣ вобаста ба фаъолиятҳои истилоҳоте истифода мешаванд (гурӯҳбандӣ кардан, асоснок кардан, пешгӯӣ кардан, баҳо додан, муқамал кардан ва монанди инҳо), ки тавассути онҳо баҳои воқеъбинона додан ба сатҳи

азхудкунии маводи таълими мумкин аст. Ин ҷо саҳеҳӣ ва мушаххасии мақсадҳо тавассути

Мисол. Биология. Синфи 9
Мавзӯ: §36. Тағйирёбии моддаҳои гизӣ дар рӯда (1 соат).
Мақсади дарс: Бо омӯзиши мавзӯи хонандагон бояд:
 - Маълумотро дар бораи фаъолияти рӯдаи борик ва қисмҳои он дошта бошанд, онро шарҳ дода тавонанд;
 - Мафҳуми рӯдаи 12-ангуштаро фаҳмонида тавонанд ва аҳамияти онро донанд;
 - Дар бораи нақши ҷигар ва гадуди зерӣ меъда дар ҳозима маълумот дошта бошанд.
Натиҷаҳои интизоршаванда: Оид ба фаъолияти системаи рӯдаҳо маълумот дошта бошанд ва онҳоро дуруст хулосабарорӣ кунанд.

фелҳои «номбар мекунад» ва «мефаҳмонад» амалӣ гардид. Дар мақсадҳо возеҳ навишта шудааст, ки дар натиҷаи омӯзиш хонанда чӣ амалро иҷро карда метавонад (амали мушаххаси хонанда, ки онро мушоҳида кардан ва баҳо додан мумкин аст). Дар амалияи муосир чунин мақсадҳо натиҷаҳои интизоршаванда (минбаъд НИ) менаманд.

Аниқу возеҳ муайян кардани натиҷаҳои интизоршаванда ба омӯзгор имкон медиҳад, ки ҳангоми банақшагирии дарс маводи мувофиқи таълимиро интиҳоб намояд, супоришҳо, практикӯмҳо, саволҳои санҷиширо, ки барои ба НИ расидан мусоидат мекунад, тартиб диҳад.

ҶАНБАИ ЧОМУМ: супоришҳое, ки ба ташаккули салоҳиятҳои нигаронида шудаанд.

Муносибати босалоҳият дар навбати аввал нақшаи амалиётро нисбат ба вазъият ва проблемаи муайян пешниҳод менамояд. Инро дар мисоли дарс доир ба як мавзӯ – Карл Маркс дида мебароем:

Нақшаи дарс:

Хонандагон аз тахтаи синф панҷ сабаби нишондодаи Карл Марксро дар бораи заволи низоми сармоядорӣ (системаи капиталистӣ) менависанд, омӯзгор сабабҳоро меҳонад ва хонандагон бо як овоз онҳоро такрор мекунад.

Натиҷаҳои таълим:

Хонандагон панҷ сабаби нишондодаи Марксро медонанд.

1. Омӯзиши ба дониш асосёфта (ба он нигаронида шудааст, ки хонандагон медонанд).

2. Омӯзиши ба муносибати босалоҳият асосёфта (ба он нигаронида шудааст, ки хонандагон кадом амалиётро иҷро карда метавонанд).

А. КОМИЛОВ,
 омӯзгори калони кафедраи методикаи таълими фанҳои табиӣ ва риёзии филиали ДҶТИБКСМ дар шаҳри Бохтар

ФАРОҶАТ

Давраи солимгардонӣ дар муассисаҳои томактабӣ то охири моҳи август ҷараён меёбад. Бояд гуфт, ки тарбияи ҷисмонӣ ба инсон барои беҳдошти саломатияш ёрӣ мерасонад. Аз ин лиҳоз, гузаронидани маш-

ҳуб иҷро намоянд. Зимни суҳбат маълум гардид, ки тарбиятирандагон ҳамарӯза дар ҳавои кушод бо шавқи зиёд ба бозиҳои гуногуни варзишӣ, амсоли бозӣ бо тӯб, машғулиятҳои зехнӣ, инчунин, машки

Солимгардонӣ дар кӯдакистон

гулиятҳои варзишӣ дар муассисаҳои томактабӣ барои инкишофи ҷисмонии кӯдак манфиатбахш мебошад.

Дар муассисаи томактабии рақами 110-и ноҳияи Исмоили Сомони шаҳри Душанбе давраи солимгардонӣ дар сатҳи хуб ҷараён дорад. Дӯстрӯягон ба гурӯҳҳо ҷудо шуда, ба бозиҳои гуногуни варзишӣ машғул мегарданд. Ҳангоми дидан намудан аз кӯдакистон диққати моро машғулиятҳои мураббӣ ба худ ҷалб намуд. Ё бо бозиҳои серхаракат диққати кӯдаконро ба худ мутаваҷҷеҳ месохт ва онҳо низ мекушиданд, амалҳоро дар сатҳи

гимнастика ҷалб мегарданд. Чун писарон бештар ба футбол майлу рағбат доранд, дар як гӯшаи муассиса майдони футболбозӣ муҳайё карда шудааст, ки онҳо бе мушкилӣ метавонанд ба варзиши дӯстдошташон шугъл варзанд. Дар кӯдакистони мазкур барои оббозии кӯдакон шароити мусоид, аз ҷумла, хавзи шиноварӣ муҳайё шудааст.

Дар зимн, маъмурияти кӯдакистон бо мақсади сарсабу хуррам гардонидани муассиса ва гирду атрофи он корҳои ободонию кабудизоркуниро шиори доимии ҳеш қарор дода, ҳар як порча замини наздимуассисаро самаранок истифода мебаранд.

Даври сеюми истироҳат оғоз гардид

Дар истироҳатгоҳи «Зангӯла»-и МТМУ №48-и ноҳияи Шохмансур басти сеюми фароғати кӯдакон дар майдончаи солимгардонӣ ҷараён дорад. Басти аввалу дуюм тибқи нақша гузаронида шуд. Басти

навбатӣ низ давоми 12 рӯз идома карда, дар ин муддат кӯдакон ҳамачониба обутоб меёбанд. Истироҳатгоҳи назди муассиса ҳамасола фаъолият намуда, дар он кӯдакон аз оилаҳои камбизоату ниёмзанд ва хо-

нандагонӣ фаъол ҷалб карда мешаванд. Бо ин мақсад, дар истироҳатгоҳи ду синфхонаи муосир омода карда шудааст, ки дар он кӯдакон машғулиятҳоро тибқи нақшаи тарҳрезӣшуда мегузаронанд. Зимни суҳбат кӯдакон иброз доштанд, ки ташкили чунин лагер ба онҳо писанд аст, зеро онҳо вақти худро дар ин макон пурсамару хотирмон мегузаронанд.

Қисмате аз машғулиятҳои дарсҳои варзишӣ ташкил медиҳанд, ки дар саҳни муассиса ва толори варзишӣ сурат мегиранд.

Зарнисор НИЗОМОВА,
 «Омӯзгор»

ФАРҶАНГИ МУТОЛИА

Соли шашум аст, ки дар Ватани мо озмуни «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» баргузор мешавад. Барои насли наврас ин озмун бехтарин мукофот мебошад. Зеро дар дили онҳо муҳаббат ба китобро бештар ва бехтар мепарваранд.

Бузургони мо, шуруъ аз устод Рудаки то имрӯз, ҳама таъкид намудаанд, ки инсон танҳо бо китобҳои метавонад ба зинаи одамият бирасад.

Ман ин чӣ аз чанд манфиате, ки тавассути хондани китоб инсон ба даст меорад, бо истифода аз сарчашмаҳои мисол меоварам:

тафаккурро равшантар менамояд, дар вақти хондан шахс воситаи нав барои дар хотир нигоҳ доштани иттилоотро меёбад.

7. Фонди лугавиро бой мегардонад. Ҳангоми мутолиа хонанда ба калимаҳои дучор меояд, ки дар муоширати ҳаррӯза онҳоро намешинояд.

8. Ба маҳорати нависандагӣ низ таъсир мерасонад. Ҷи тавре ки мусиқӣ ба навозанда ҳангоми гӯш кардани мусиқӣ таъсир мерасонад, сабки нависанда низ ба хонанда метавонад таъсир расонад.

9. Барои аз худ кардани забон-

дар ҷойи аввал гузорем. Ба ин васила метавонем аз муноқишаҳои байни наврасону ҷавонон пешгирӣ карда, онҳоро барои меҳнати ҳалол, арҷгузорӣ ба тамаддуни гузаштаи ниёзон, эҳтироми калонсолон, волидон ва устодон ҳидоят намоем.

Мо хуб медонем, ки шахси китобхон ва босавод ҳаргиз ба қорҳои беҳуда даст намезад, аммо онҳое, ки бесаводу ноогоҳанд, дар хондану дар хонавода масъулиятро дарк намекунанд. Бештар он шахсон ба гурӯҳҳои террористӣ мепайванданд, ки дар

Китоб бори маънӣ мекашад

1. Мутолиаи китоб боиси камшавии изтироб мегардад, яъне, агар инсон ба дақиқа китоб хонад, ду-се маротиба изтиробро паст мекунад ва асабонияташ аз миён меравад.

2. Бехобиро пешгирӣ мекунад. Вақте инсон ба хониш мепардозад, майнаи сар истироҳат мекунад ва баъдан омода ба ҳоб мешавад. Ногӯфта намонад, ки телефон ва тамошои телевизор боиси паридани ҳоб мегардан.

3. Инсонро ҳассос мекунад. Дар вақти хондани китоб зиёд хонандагон ҳамроҳи қаҳрамон сафар мекунанд. Тачрибаи нишон медиҳад, ки ҳангоми хондани китобҳои бадеӣ шахс дар ҳаёти воқеӣ низ ба инсонҳо ҳамдард шуданро ёд мегирад.

4. Хондани китоб кори майнаи сари инсонро хуб мекунад. Олимони амрикоӣ исбот кардаанд, ки баъди мутолиаи китоб чанд рӯз дарачаи ақлоии инсон меафзояд.

5. Сатҳи фаҳмишу донишро баландтар намуда, идора карда тавонистани суҳбат дар мавзӯи дилхоҳ ба инсон имкони бештар медиҳад, то бо муоширати хубаш дигаронро ба худ ҷалб кунад.

6. Қувваи хофизаро кавитар ва

ҳой хоричӣ кумак мекунад. Хондани китоб имкон медиҳад, то маводи хондашуда хубтар дарк шавад ва дар хотир нақш бандад, махсусан, ҳангоми омӯختани забонҳои дигар.

10. Инсонро аз ҷиноят бозмедорад, тибқи тадқиқотҳои ҷинояткороне, ки дар маҳбас ба китобҳои машғул мешаванд, баъди ба озодӣ баромадан дигар ҷиноят намекунанд.

11. Инсонро водор месозад, ки муҳити худро хубтар эҳсос кунад, яъне, шахси китобхон се маротиба бештар ба хайрҳои ва волонтерӣ даст мезанад ва ба онҳое, ки аҳволашон бад аст, ҳамдард буда, дастӣ кумак дароз мекунад.

Ҷамчунин, кӯдаконе, ки мутолиа мекунанд, аз худ кардани барномаи мактабӣ барояшон мушкул нест. Тачрибаҳои нишон додаанд, ки кӯдакони китобхон сермутолиа дар мактаб на танҳо аз ҷиҳати грамматикӣ пешрафтаанд, балки фанҳои риёзиро хуб медонанд.

Оре, китоб барои баланд бардоштани маърифатҳои ҷомеаи имрӯз ва ба вижа, насли наврас нақши барҷаста дорад. Мо, омӯзгорон, бояд барои таълиму тарбияи хуби шогирдон китобхониро

мактаб ба хондан шавк надоштанд ва падару модар низ ба таҳлили фарзандашон тавачҷу зоҳир накардаанд.

Хушбахтона, имрӯз аз китобхонаи мактаби мо аксар китобҳои тозанаширо дарёфт кардан мумкин аст. Шогирдон зуд - зуд ба ин ҷо омада, китоби дӯстдоштаи худро ёфта мехонанд ва баъдан дар дарсҳои иловагӣ ҳама якҷоя аз рӯйи муҳтавои китоби хондашуда суолу ҷавоб мекунанд. Ҳар ҷорабиние, ки нисбат ба тарғиби китоб дар байни шогирдон баргузор мегардад, онҳоро ба ватандӯстӣ, ҳешташаносӣ, бунёдкориву созандагӣ ҳидоят месозад.

Умуман, манфиати китобхонӣ хеле зиёд аст. Китоб мисли дарёи беканорест, ки мавҷҳои зебои илҳомбахш дорад. Ин маҳзани донишро шоирону нависандагон равшаниро ақлу заковату хирад ном гузоштаанд:

**Бе китоб, эй дӯстон, дунёи мо норавшан аст,
Тираву торик ҳамчун хонаи беравзан аст.**

Хушрӯ РАҶИМОВА,
омӯзгори МТМУ №93-и
ноҳияи Сино

калимаҳоро дарёфта, моҳияту маъно лугавияшонро шарҳ диҳанд, ин омил ба инкишофи қобилияти зеҳнии онҳо, баёну хусни гуфтор ва тақомули суҳандонишон мусоидат хоҳад кард. Яке аз роҳҳои дигари ташаккулу рушди нутқи хонандагон ҳарчи зиёдтар аз бар кардани шеър мебошад.

Ҳифзи ашъори шоирони классики форсу тоҷик ва адабиёти муосир дар самти муқоламаи муоширати хонандагон ва ганӣ гардидани захираи лугавии онҳо тақони ҷиддӣ мебахшад. Мутолиаи бардавому муназ-

замӣ осори бадеии насрӣ, баҳусус, афсонаю ривоятҳо дар синфҳои поёни низ аз омилҳои муассири забондонии хонандагон ба ҳисоб меравад. Барои мо ҷолиб он аст, ки аксар вақт хонандагон дар раванди дарсҳо моҳияту маънои калимаву лугатҳои душворфаҳмо, ки ҳангоми мутолиаи асарҳои бадеӣ бо онҳо дучор шудаанд, мепурсанд ва мо зуд дар ин боб ба онҳо кумак мерасонем. Роҳи василаҳои инкишофи нутқи дахонии хонандагон зиёданд, ки ба онҳо навиштани эссе, иншои мавзӯӣ, нақли хаттӣ аз рӯйи расм ва ғайра дохил мешаванд.

Ташкили саёҳатҳои фанӣ ба табиат ва бардошту таассуроти худро аз тамошои манзараҳои табиат (дарраву чашмасорон, талу пуштаҳо, боғу чаманзорон, олами ҳайвоноту парандагон, меҳнати одамон дар саҳро ва ғайра) рӯйи коғаз овардани хонандагон ба ташаккули нутқи ва суҳандонии тақаллуми онҳо таъсири файзбахш мерасонад. Аз тачрибаи омӯзгориям медонам, ки ташкилу гузаронидани саҳнаҳои ба синну соли шогирдон мувофиқ, ки моҳияти тарбиявӣ ахлоқӣ доранд, ба василаи зиёд будани гуфтугӯю муқолама (диалог)-ҳо дар ин саҳнаҳо забондонӣ ва хушбаён гардидани хонандагонро бехтар гардонда, раванди инкишофи нутқи онҳоро суръат мебахшад.

Дар умум, бояд бо истифода аз роҳҳои судманду муассири таълими, ки он бешак, ба қобилияту малакаи ва хунари ҳар як омӯзгор иртиботи амиқ дорад, хонандагонро метавон суҳандону хушбаён гардонд.

Гулрӯ ҲОМИДОВА,
омӯзгори МТМУ №38-и шаҳри Ваҳдат

КИТОБҶОИ НАВ

«Падар» – падидаи нав дар адабиёт

Абдулқодири Раҳим аз ҷумлаи пурқортарину сермаҳсултарин адибону публитсистони замони истиқлол мебошад. Ҳар як асари бадеӣ ва осори публитсистиа ба мавзӯи муҳимми рӯз иртиботманд буда, дар меҳвари онҳо тарбияи инсонӣ шоиста қарор дорад. «Падар» (–Душанбе: «Шарқи озод», 2024. – 320 с.) романи нави нависанда мебошад, ки бо сабки вижа таълиф гардидааст. Дар роман зухур кардани падари қаҳрамон шахси донишманду комил аз муҳимтарин вижагиҳои роман ба ҳисоб меравад. Романи «Падар» дар адабиёти муосири тоҷик падидаи тоза буда, бо диди нав ва ба сабки сюрреалистӣ иншо шудааст. Муаллиф дар инъикоси симои қаҳрамон аз абёт ва панду андарзи адибони классик ва донишмандону мутафаккирон бамавқеу ҳадафмандона истифода кардааст. Маълум аст, ки дар таълифи романи мазкур, аз як тараф, донишу ҷаҳонбинӣ ва тафаккури пешрафтаи нависанда, аз ҷониби дигар, мушқилоти замон ва роҳҳои шинохти фард (шахсият) ва дар умум, бунёди ҷомеаи ормониву тарбияи инсонӣ шоиста мавриди тасвир қарор гирифтааст. Омӯзиши романи мазкур дар маъсалаи шинохти худ, расидан ба қадри волидайн, дӯстиву меҳрубонӣ, садоқатмандиву ҳамбастагӣ ва дар маҷмӯъ, рисолати инсонии ҳар як фард дар ҷаҳон аз аҳамияти барҷастае бархӯрдор мебошад.

Ҷамчунин, дар қисмати дуюми китоби «Падар» ҳикояи «Росту дурӯғ» ҷой дода шудааст, ки мавзӯи он баргирӣ аз ҳаёти ҷомеаи имрӯз мебошад.

Дар қисмати сеюми китоб нигоштаҳои публитсистии журналистии адиб ҷой дода шудаанд, ки қисми зиёди онҳо дар матбуот ба нашр расидаанд. Вижагиҳои навиштаҳои публитсистии нависанда дар он зоҳир мегардад, ки мавзӯҳои баррасикардааш қуҳнашаванда буда, бевосита аз ҳаёти рӯзмарра гирифта шудаанд ва хонандаро ба роҳи дуруст, ба омӯзишу мутолиа, баланд бардоштани маърифат, тақмил бахшидани ҷаҳонбинӣ ва дар ин миён рисолати инсон дар ҷаҳони муосир муайян шудаанд. Дар зимн, забон ва услуби нависанда содаву ҷолиб буда, хонандаро зуд ба худ ҷалб менамояд ва тасвири психологӣ дар эҷодиёташ мавқеи баланд дорад. Аз ин рӯ, роману ҳикоя ва нигоштаҳои публитсистиаи хонандаро ба андеша кардан водор мекунад.

«Сапедадам»

Китоби адиби ҷавон Доро Сухробӣ «Сапедадам» (–Душанбе: Адиб, 2024. – 120 с.) ба нашр расид, ки он фарогирии ҳикоя, афсона, эссею намоишнома ва шеърҳо мебошад. Доро Сухробӣ дар ҷодаи адабиёт наврӯст аст ва ин аввалин маҷмуаи ӯ ба ҳисоб меравад. Маълум мегардад, ки адиби ҷавон бо дасту дили гарм ва азми дурусту саъйи комил устуворона дар ҷодаи адабиёт қадам мегузорад. Дар нигоштаҳои маъсалаҳои рӯз, ишқу муҳаббат, меҳру садоқат, дӯстиву рафоқат, расидан ба қадри сулҳу субот ва дар маҷмӯъ,

хислатҳои неки инсонӣ таҷассум ёфтаанд. Нигоштаҳои мазкур ба таъкиди адиб ва рӯзноманигор Абдурауф Муродӣ, «собитгари онанд, ки эҷодкори ҷавон аз шебу фарози арсаи адабиёт асосан огоҳманд аст, санъатҳои бадеиро медонад ва аз мавқеи тобишу тавонмандии сухан боҳабар мебошад. Хонандаи китоб бовар мекунад, ки муаллифи он мушоҳидакору фарохназар аст ва аз руҳодҳои зиндагӣ маънои судманду қорагар бардоштаву дар ин замина асари ҷолиби бадеӣ офарида метавонад. Ва низ ҳар хонанда эътимод хоҳад бастан, ки ин эҷодкори ҷавон минбаъд метавонад асарҳои бештар комилу ҷозиб ва хунармандона офарад».

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

ЛУҶАТОМУЗӢ

Аксар вақт дар суҳбату вохӯрӣ ва ҳамоширо омӯзгорон, қормандони соҳаи маориф ва намоёндогони дигар қишрҳои ҷомеа аз сусти заиф ва ноқомии будани нутқи шифоҳии мактабҷагон изҳори ташвиш мекунанд. Дар хусуси сабабу омилҳои ба таври зарурӣ ва муқаммал рушд наёфтани нутқи гуфторӣ хонандагон андешаҳои худро баён ва роҳи ҳаллу бартариф кардани ин норасоӣҳоро нишон медиҳанд.

Василаи рушди нутқи мураттаб

Воқеан, ин масъала ба ҷиддӣ будани моҳияташ ба мушкили аввалиндараҷа дар мактабҳо мубаддал гардидааст. Аз ин рӯ, мо, омӯзгоронро мебарояд, пайвасти ҳангоми баргузори машғулиятҳо сабуку шеваҳои шавқовару рангоранг ва наватарини таълимиро ҷустуҷӯ ва дарёфт намуда, баҳри тақомули ганӣ гардидани захираи лугавии хонандагон саъйю талош намоем. Роҳи асосию судманд дар ин самт омӯзиши лугат ва аз худ кардани калимаҳои нав ба шумор меравад.

Омӯзгор дар раванди дарсҳо дар баробари тавзеҳу тафсири матнҳои назмию насрӣ, бояд ба таври муфассал лугату вожаҳои нав ва барои хонандагон душворфаҳмо шарҳ дода, дар дафтари лугати онҳо нависад. Шарҳу тавзеҳ бояд аз сарлавҳа (унвон)-и матни мавзӯи нав оғоз гардида, ҳамзамон, ба маънидоди калимаҳо, моҳияту ҷузъиёти истифодаи услубию мантиқии лугатҳо дар матнҳо ба шогирдон хотиррасон ва таъкид карда шавад.

Ҷамчунин, ба хонандагон фаҳмондан ва истифодаи калимаҳои ҳаммаъно, зидмаъно ва гуногуншаклу гуногунмаъно аз омилҳои асосии рушду тақомули нутқи хаттӣ шифоҳии онҳо махсуб меёбад. Таври мисол, ба шогирдон ҳангоми тавзеҳи матну лугатҳои нав, ҳаммаъноии ин калимаҳоро ёдрас мекунам. (Аз ҷумла: ситора-ахтар-начм-кавақаб, моҳ-моҳтоб-камар, кӯршапарак-хафшош, юнучка-аспист, киса-чайб ва амсоли инҳо).

Агар шогирдон бештар ба омӯзиши ҳаммаъноии ину он калима диққат диҳанду аз китобҳои бадеӣ ин

БА ОЗМУНИ «ОМУЗГОРИ МАН - ИФТИХОРИ МАН»

Дилсӯзу заҳматкаш

Аҳсан ба созмондиҳандагони озмуни «Омӯзгори ман - ифтхори ман». Дарвоқеъ, ташаббуси мазкур боиси хурсандии ҳазорон муаллим – ҷонфидоёни соҳаи маориф ва илми ҷумҳурӣ гардида, дар муаррифии симои омӯзгори ҳақиқӣ хидмати босазо мекунад. Омӯзгори ҳақиқӣ кист?

Дар Истаравшани бостонӣ низ чун дар манотиқи дигари кишвари маҳбубамон омӯзгорони варзида пайи таълиму тарбияи насли наврасанд, ки бори гарони заҳмати омӯзгори ба дӯши хеш гирифтаанд.

Омӯзгори варзида Ҳайитбой Шарифов дар ҳар дарс кӯшиш мекунад, ки ягон нафар шогирдаш аз зери назари ӯ берун намонад.

Борҳо дидаам, ки устод бо «каҷпогузоштаҳо», ҳатто шогирдонӣ ӯ набошанд ҳам, оштинпазир буда, дар мактаб ӯ берун аз он ин тоифаро бо лаҳну шеваи хос насихат ва ба роҳи рост ҳидоят менамояд. Вичдон – шишаи номусаш роҳ намедаҳад, ки дар ҷудо кардани ҳақ ва ноҳақ бефарқ бошад. Хира бар он қасон аст, ки бениғомиро дидаю доништа, «гуро ғазад, маро чӣ ғам» гӯён бетарафӣ зоҳир мекунанду ноҳидида мегиранд.

Дар вилояти Суғд низ афроди зиёде, махсусан, зиёён ба хубӣ ӯро мешиносанду бо номаш ифтхор до-

Саъдулло Шукруллоев барои ману ҳамсинфонам инсонии азизу шарифанд. Омӯзгори нахустини мо дар мактаби №19-и Дарвоз, бо қадду қомаи базоб, либоспӯшии зебо ва суҳангӯии возеҳу фаҳмо, бо тамоми кӯшиш ба мо хондану навиштанро ҳамроҳ бо меҳру эҳтиром ёд меод. Аз 6 то 10-солаги назди ӯ зонуи шогирдӣ задем. Ҳанӯз ҷавону неруманд буд, ки барои кор ба деҳаи мо фиристода шуда буд.

Ҷ барои мо муаллими аввалин буд ва ҳам мо барояш шогирдонии нахустин аз деҳаи Зигар. Мактаби мо, зоҳиран, истиғои дуҷуми фаъолияташ, баъди кор дар Фарм (ҳоло ноҳияи Раҳт) ва ӯ шояд ҷойи дигар буд. Эҳтимол 25-сола буд ва ҳам зану фарзанд дошт. Соҳиби мошини наву зебои «Москвич»-и ширчой

Аввалин муаллими ман

ва бо хонаву дари алоҳида дар деҳаи мо таъмин буд.

Дар чашми мо он вақт гӯё як марди хеле калон менамуд. Аз диди имрӯзӣ мебинам, ки чӣ қадар замона тағйир кардаву ҷавони 25-солаи имрӯз ҳанӯз андар хамаи як кӯчаи зиндагӣ сарсон саргардон аст.

Муаллими мо, воқеан, педагог буд. Ҳаргиз мушт бар сари шогирду даст бар рӯи кӯдаке намебардошт, бо ин ки мо беҳад шӯҳ будем. Ҷ бо меҳру муҳаббат бо мо муносибат мекард. Тарзи дуруст дар курсиву миз нишастан, қаламро доштан, масофаи байни дафтари чашмо рӯя кардан ва муносибати ба мо ёд меод. Услуби ташвиқгаронаш барои хондан ачиб

ранд. Зеро солиёни дароз дар олимпиадаҳои шахрӣ ва маҳфилҳои илмию адабӣ ба ҳайси ҳакам ӯ омӯзгор бо мақолаҳои илмию методӣ иштирокунандаи ҷаҳол мебошад.

Мавсуф соҳиби нишони «Аълочии маорифи Тоҷикистон» мебошад. Устод солҳои 1995 ва 2001 ду бор голиби озмуни «Омӯзгори сол»-и шахрӣ ва «Муаллими сол»-и вилояти Суғд шуд.

«Устод чӣ гуна – шогирд намуна» мегӯянд. Дар ду соли охир, яъне, солҳои 2022-2023 аз гимназияи №5-и шаҳри Истаравшан ҷаҳор нафар омӯзгору хонанда – Ҳайитбой Шарифову шогирдонаш Рухсона Мукумова, Дурдона Юсуфова ва Шараф Исмоилов дар озмуни бонуфузи «Фурӯги субҳи доноӣ китоб аст» дар номинатсияҳои «Адабиёти муосир» ва «Адабиёти классикӣ» дар миқёси ҷумҳурӣ ҷойҳои дуҷум ва сеюмро ишғол намуда, пирӯз гардиданд.

Муаллим дар ҳоле ки ба синни мубораки 60 қадам ниҳодаанд, ҳанӯз ҷусту ҷалок, бардаму боғайрат, дар айни камолот ва пешбурди корҳои эҷодию омӯзгорӣ мебошад. Ногуфта намонад, ки дар тӯли фаъолияти қариб чилсолаи хеш ягон бор варақаи беморӣ ё корношоямӣ нагирифтааст. Ҷонфидоии устод боз дар он зоҳир мешавад, ки дар сурати бемор будан ҳам истироҳату фароғатро ба вақти дигар – вақти таълими хонандагон вогузур намудааст.

Одоби хуби муошират, муносибати гарму самимӣ бо хурду бузург хоси ӯст. Одоби либоспӯшиаш низ хушоянд аст. Ба мактаб ҳамеша бо сару либоси озода меояд ва намунаи ибрати хонандагон мебошад. Охир, зоҳиран табибро бо хилғат, муллоро бо салла, муаллимро бо сарулибоси зебои мактабиашон мешиносанд. Аммо дар ҷамъият ҳанӯз омӯзгороне ҳастанд, ки аз шогирдон риояи пӯшидани либоси мактабиро тақозо мекунанду худ бо баҳонаи «қолаб-

шиканӣ» бо либосҳои навбаромади ғайримиллӣ ба даргоҳи муқаддас – мактаб меоянд. Чӣ нохуб аст рафтори чунин ашхос!

Кӣ будани шахсияти омӯзгор дар симои Ҷ. Шарифов бармалост. Дар тӯю маъраҳаҳо раиси базми тағйинаш мекунанд. Ҷ дӯсти беғараз ва ҷароғи маҳфилроии ҳар хонадон аст. Агар таъзияе шавад, ҳатман, барои дилпурсию дилбардорӣ меравад, дуру наздик ӯ хешу бегона намегӯяд. Дилу забонаш абрешим барин нарму мулоим, беозор аст.

Намедонам, ки дар ҳаёт душман дорад ӯ не? Агар дошта бошад, асло дар ҳақи ин марди наҷиб бадгӯйӣ карда наметавонад.

Дар зодгоҳаш, деҳаи Суфйориф ба озмуни «Оилаи беҳтарин» тақлиф карданд, нарафт. Хоксорӣ, фурутанӣ намуд. Воқеан, оилаи ӯ яке аз обрӯмандтарин оилаҳо аст. Ҷор духтар – ҳама соҳиби маълумоти олий ва оилаи солим мебошанд. Набераҳоиаш низ, хурду калон дар мактабу донишгоҳҳо таҳсил мекунанду голиби олимпиадаҳо гаштаанд.

Сирри комёбиҳоиаш дар чист? Ҷаро маҳз шогирдонӣ ӯ ва худи ӯ бештар голиби озмуноҳои бонуфузанд? Барои дар дарсҳо аз усулҳои фаъоли таълим истифода карданаш? Ҷ дар ташкилу баргузор намудани дарсҳои иловагии мураттаб бо шогирдон? Ҷ бо дониши қавию мукамалаш (ӯ донишгоҳро бо дипломи сурх хатм кардааст).

– Сирри муваффақияти мо ба ҳама маълум. Ниҳат дорам, ки дар озмуни нав – «Беҳтарин хонандаи асарҳои Пешво» ширкат варзам. Дар сурати голиб наомадан ҳам, омӯзиши амик ва ҳамаҷониба пирӯзии инсонӣ доносирӣ аст, - мегӯяд устоди соҳибдил.

Мо ба устод Ҳайитбой Шарифов пирӯзиҳои тоза ба тоза ва нав ба нав орзумандем.

Мирвафо ЯХЎЕВ,
омӯзгори гимназияи №5
ба номи академик Раҷаб Амонови
шаҳри Истаравшан

данд, ки кӯдаконашонро маҳз ӯ дарс диҳад. Теъдоди мо дар синф кам буд, худуди 13-14 нафар. Ин боис мешуд, ки муаллим ба ҳама расидагӣ кунад ва ҳам мо, шогирдон, ҷойи гузеш аз хондан ва савол надоштем. Ҳатман бояд омода мебудем, ҳар рӯз. Баъди он ки моро ба истилоҳ «паррончак» карду ба синфи болоӣ расидем, ҳуб дар ёдам хаст, ки як рӯз ворида синфи мо шуда, ахволпурсӣ кард. Мисли ин ки пазмонамон шуда буд. Он ҷо харфу суҳанҷо гуфт, ки ҳанӯз дар ёди ман ҳастанд. Аз ҷумла, гуфт, ки қадом шогирдаш ба қадом касб мувофиқ аст. Тавсияҳо, ки моро дар солҳои баъдӣ дар интиҳоби касбу роҳу оянда қумак мекард ва ҳама пешгӯиҳоиаш имрӯз дуруст баромаданд.

Офарин бар чашми хираду дида ояндабинаш! Шукр, ки муаллими мо ҳанӯз сикхату саломат асту машғули тадрис, бо таҷрибаи бештарау маҳорати фаровонтар. Аммо тарки деҳаи мо кардааст. Ҷ дар ҳоли ҳозир машғули кор дар мактаби №23-и деҳаи Жаки Дарвоз аст.

Шикасти Шуравӣ ва нобасониҳои баъдӣ муаллими нахустини моро барои як муддат аз кори тадрис дур карду машғули тичорат сохт. Вақте ки дар яке аз таътилотҳои донишгоҳӣ ба деҳа баргашта, ахволу ахборашро ҷӯё шудам ва шунидам, ки тарки тадрис кардаву машғули тичорат шудааст, саҳт мутаассир шудам ва оҳ аз дил кашидам, ки чунин фарзонае ҷояш мактаб аст, ба бозор...

Ҷ воқеан, тарбиятгар, инсонӣ хубу волову воқеӣ аст.

Саъдӣ ВОРИСОВ

Маорифи ҷаҳон

Италия: низоми арзёбӣ тағйир меёбад

Вазорати маорифи Италия ҷанде пеш эълон кард, ки низоми баҳоидиҳӣ дар мактабҳо бояд тағйир ёбад. Вазорат пешниҳод мекунад, ки ба низоми баҳогузорӣ, ки қабл аз ислохоти маорифи соли таҳсили 2020/21 дар мактабҳо қабул шуда буд, яъне, ба формулаҳои «аъло», «хуб», «қаноатбахш» ва «ғайриқаноатбахш» баргарданд.

Ҷоло масъулин мегӯянд, ки тартиби қаблӣ муассиртар будааст ва меҳонанд, ба тарҳи пешини санҷишу арзёбии дониш баргарданд.

Австрия: шумораи донишҷӯёни мактабҳои олии хусусӣ меафзояд

Дар давоми 10 соли охир шумораи донишҷӯён дар мактабҳои олии хусусӣ дар Австрия ду баробар афзудааст, ки бештар аз нисфи онҳоро шахрвандони хоричӣ ташкил медиҳанд.

Донишгоҳҳои давлатӣ аз ҳисоби бучети федералӣ маблағгузорӣ мешаванд, аз ин рӯ, шахрвандони Австрия дар он роигон таҳсил мекунанд.

То имрӯз дар Австрия 17 донишгоҳи ғайри-давлатӣ ва ду мактаби олии хусусӣ мавҷуд аст.

Италия: истифодаи телефонҳои мобилӣ мамнӯъ ва рӯзномаҳои ҷопӣ баргардонидани мешаванд

Аз соли хониши оянда дар аёлати Апеннин манъи пурраи истифодаи смартфонҳо дар мактабҳои ибтидоӣ ва миёна, аз ҷумла, барои максадҳои таълимӣ эътибор пайдо мекунад. Дар ин бора вазири маориф Ҷузеппе Валдитара хабар дод.

Валдитара бар ин назар аст, ки телефонҳои мобилӣ кӯдаконро дар дарс хотирпарешон мекунад ва ба таваҷҷуҳи онҳо ба дарс монеъ мешаванд. Вазир ба тавсияҳои ЮНЕСКО ва як қатор тадқиқот таъя мекунад, ки робитаи мушаккии байни истифодаи телефонҳои мобилӣ ва коҳиши нишондиҳандаҳои таҳсилро ошкор кардаанд. Инчунин, хатари кибертаҳқирро, ки ба солимии равонӣ кӯдакон таъсири манфӣ мерасонанд, таъкид мекунад.

Ҷузеппе Валдитара, инчунин, эълон кард, ки рӯзномаҳои ҷопии классикӣ ва дафтариҳои хонагӣ ба мактабҳо баргардонидани мешаванд, то хонандагон дубора ба истифодаи қоғазу қалам одат кунанд.

Федератсияи Россия: шумораи донишҷӯёни хоричӣ дар сатҳи рекордӣ афзоиш ёфтааст

Дар донишгоҳҳои Россия тақрибан 355 ҳазор донишҷӯ аз саросари ҷаҳон таҳсил мекунанд. Ин нишондод аз соли 1990 инҷониб бузургтарин теъдоди хоричӣ аст, ки дар Россия таҳсил менамоянд. Дар ин бора муовини вазири илм ва таҳсилоти олии Федератсияи Россия Константин Могилевский дар мулоқот бо иштирокии лойҳаи Донишгоҳи тобистонаи Донишгоҳи федералии Сибир (СФУ) дар Красноярск изҳор дошт, хабар медиҳад ТАСС.

Могилевский қайд кард, ки то соли 2030 шумораи донишҷӯёни хоричӣ, ки дар Россия таҳсил мекунанд, ба 500 ҳазор нафар мерасад.

Тибқи иттилои Вазорати илм ва таҳсилоти олии кишвар, аксари донишҷӯёни хоричӣ аз кишварҳои ИДМ, Чин, Эрон ва Ҳиндустон мебошанд. Шумораи донишҷӯёни Африқо ва Америкаи Лотинӣ, Эрон ва Чин низ меафзояд.

Чашми нав - Рӯзи математика

Ҷукумати Россия чашми нави касбӣ - Рӯзи математикаро тасдиқ кард. Он 1 декабр дар зодрузи Николай Лобачевский, асосгузори системаи геометрии ғайриевклидӣ таҷлил мешавад. Фармони дахлдорро нахуствазири Россия Михаил Мишустин имзо кардааст.

Ректори Донишгоҳи давлатии Москва ба номи М. Ломоносов Виктор Садовничий бо ташаббуси таҷлили ин ид ба ҳукумат муроҷиат кард.

Зани 105-солаи амриқой – соҳиби дараҷаи магистр

Виржиния Ҷислопи 105-сола дараҷаи магистрро дар Донишгоҳи Стэнфорд пас аз 83 соли оғози таҳсилаш гирифт, хабар медиҳад NBC News.

Ҷислоп соли 1936 ба Донишгоҳи Стэнфорд дохил шуда, дараҷаи бакалаврро соҳиб шуд. Вай кори курсии худро ба итмом расонида буд ва бояд нусхаи ниҳони рисолаашро барои гирифтани унвони магистрӣ пешниҳод менамуд. Соли 1941, вақте ки Иёлоти Муттаҳидаи Амриқо ба Ҷанги Дуҷуми Ҷаҳонӣ ворид шуд, вай ба шавҳараш дар омода кардани хидмати низоми қумак кард, аз ин рӯ, аз идомаи таҳсил даст кашид.

Таҳияи Н. ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

БА ОЗМУНИ «ОМУЗГОРИ МАН - ИФТИХОРИ МАН»

Инсони накуном ва олими соҳибмактаб

Рушди илмҳои дақиқ ва ташкили мактаби муосири самти химия ва технологияи химиявии илми тоҷик, дар баробари олимону муҳаққиқони шинохтаи дигар, бешубҳа, бо номи узви вобастаи АМИТ, доктори илмҳои химия, профессор Абдулхайр Бадалов вобаста аст.

Ин олими варзида дастпарвари мактаби технологияи химиявии Донишқадаи химияю металлургияи ба номи Д.И. Менделеев (ҳозира Донишгоҳи химияю металлургияи Россия) буда, аз соли 1970 инҷониб аз вазифаи ассистент то ба дараҷаи профессор, сарвари кафедра, сарвари факултет, ноиби ректор оид ба илм, узви вобастаи АМИТ расида, дар ташаққулу рушди илми миллӣ ва омодагии мутахассисони касбии илмҳои технологияҳои химиявии нақши муассир гузошта истодааст.

Мавсуф ҳамчун устоди дорон касбияти баланд ва олими пурмаҳсул тӯли чанд даҳсола аст, ки дар факултетҳои ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ ба

донишҷӯён дарс мегӯяд. Ҳар дарси устод барои донишҷӯён ва инчунин, нафароне, ки бо хосту хоҳиши худ дар машғулиятҳои иштирок мекунанд, пурмухтавою фаромӯшнашаванда буда, сабақи таълимии ӯ чун хислатҳои наҷибаш ҳамеша ҷолибу дархӯри талаби ихлосмандон ва мутахассисини оянда аст.

Самтҳои махсуси кӯшишҳои устод А. Бадалов, ки дар заминаи тадқиқоти бунёди ӯ асос ёфтаанд, барои донишҷӯёну унвонҷӯён саҳфаи нави илмӣ кушода, ҳар натиҷаи кори ӯ бо тасдиқи далелҳои асоснок, аз рӯйи сарчашмаву маъхазҳои бозғимоди илмӣ раднопазиру омӯхташаванда буда, дар дилу шуури мутахассилини пайроҳаи илм шӯялаи умедро бедор месозанд.

Ба вазифаи ноиби ректор оид ба илми ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ таъйин шудани А. Бадалов фаъолияти илми ӯро маҳдуд накард, баръакс, дар тайёр кардани кадрҳои ҷавони илмӣ корҳои зиёди на-

заррасро анҷом дод. Имрӯзо профессор А. Бадалов тавассути чанд тадқиқоти бунёдиву фаъолияти пурсамари илми худ рисолати олимиву омӯзгориширо дар ҷомеа бо камолӣ садоқат иҷро менамояд. Ӯ аз муваффақиятҳои шогирдон ҳамеша шод шуда, бо услуби хоси хеш олимони ҷавонро ба роҳи илм ҷалб карда метавонад.

Пажӯҳишҳои ин олими пухтакор аз ибтидо ба рушди технологияи химиявии Тоҷикистони азиз бахшида шудааст. Махсусан, таҳқиқотҳои вобаста ба қисми термодинамикаи химиявии профессор Абдулхайр Бадалов навгонии илмӣ буда, бештар нуфуз ва мақоми хоса доранд.

Масоили умдаи термодинамикаи химиявӣ дар тамоми таҷрибаҳои асоснок олими варзидаи тоҷик мақоми вижа дошта, самарани онҳо дар 9 монография, 12 патент ва зиёда аз 700 маводи илмӣ таҳлилу тасдиқ ёфтааст.

Тадқиқоти ӯ дар соҳаи термодинамикаи аз ҷониби олимо-

ни бисёр кишварҳо эътироф ёфта, мавриди омӯзишу истифода қарор дорад.

Шиори асосии ҳаёти Абдулхайр Бадалов хидмат ба Ватану илм аст.

Асарҳои ин олими варзида на танҳо барои мутахассисони соҳаи ватанӣ, балки берун аз он низ эътироф гаштаву омӯхтаву истифода мегарданд. Рисолати мураббигии профессор дар ҷомеа аз он иборат аст, ки тибқи таҳқиқу пажӯҳишҳои ӯ олимону мутахассисони ҷавон тарбия меёбанд, аз нозуқиҳои технологияи химиявӣ боҳабар гашта, пайроҳаи устодро пайгирӣ карда, ифтихори илми ватаниро меафзоянд.

Баробари таълифоти илмӣ ва таҳқиқотҳои пайваста мактаби термодинамикаи химиявӣ дар соҳаҳои калидӣ ба роҳ монда шуд. Новобаста аз пешаи тадрис дар донишгоҳ, профессор А. Бадалов рисолати худро ҳамчун роҳнамои илми химия аз сидқи дил иҷро менамояд.

Ӯ дар тарбия ва ба воя расондани мутахассисони кимиёдон нақши бориз дорад. Тахти роҳбарии ин олими асил даҳҳо

рисолаи докторию номзадӣ дифоъ шудаанд, ки аз заҳмати пурсамари олим дар ин ҷода гувоҳӣ медиҳанд. Ҳамчун роҳбарии унвонҷӯёну узви Шурои химияи рисолаҳои докторию номзадӣ ҳар сол даҳҳо мутахассисони соҳаро ба майдони васеи илм ҳидоят менамояд.

И. ХАЛИЛОВ,
устоди Донишгоҳи техникӣ
Тоҷикистон ба номи
академик М.С.Осимӣ,
номзоди илмҳои техникӣ

Абдуолим Каримов аз зумраи он омӯзгорони асилу фидоиест, ки тамоми умри бобаракати хешро сарфи таълиму тарбияи насли наврас намудааст.

Ӯ баъди хатми бомуваффақияти Коллеҷи омӯзгории шаҳри Бохтар ва Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ 55 сол боз дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии ноҳияи Вахш ба шогирдон аз фанни забон ва адабиёти тоҷик дарс мегӯяд.

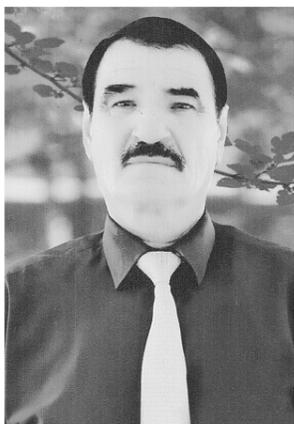
А. Каримов дар оилаи яке аз шахсони обрӯманди ноҳия, иштирокчи Чанги Бузурги Ватанӣ (1941-1945) ва бинокори номдор ба дунё омадаву ба воя расидааст. Пандҳои падарро дар рӯзгору фаъолияти босамари кориаш амалӣ намуд.

Вақте ки ӯро ба муассисаи таҳсилоти асосии №41 ҳамчун директор ба кор фиристоданд, шумораи умумии хонандагон 250 нафарро ташкил медод. Баробари ба роҳ мондани раванди бомуваффақияти таълиму тарбияи фарзандони мардум ӯро андешае водор месохт, ки дар оянда бо дарназардошти зиёдшавии шумораи хонандагон бояд дар шафати муассисаи синфхонаҳои иловагӣ бунёд намуд.

Якҷанд сол пеш дар арафаи оғози соли нави таҳсил намояндагони ҷамоати дехот ба муассисаи омада, ба директор фаҳмониданд, ки бояд аз ҳисоби худуди муассисаи барои аҳолии деҳа ва гирду атрофи он бунгоҳи тиббӣ бунёд намоянд. Аммо омӯзгори мушфиқу ғамхор, роҳбари кордон Абдуолим Каримов пофшоӣ карда, садди роҳи онҳо шуд. Ба онҳо гуфт, ки ин замин мактаб аст. Оянда бо сабаби мушқилоти нарасидани синфхонаҳо ва зиёдшавии шумораи хонандагон мактаби наву замонавӣ бунёд кардан лозим меояд.

Бо ташаббус ва талошҳои пайгиронаи ӯ ва дастгириҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳияву Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шафати муассисаи бинои мактаби наву замонавӣ бунёд гардид. Бо мухайё шудани шароити имконоти мусоид, аз ҷумла, синфхонаҳои наву кабинетҳои муҷаххаз сатҳу сифати таълиму тарбияи хонандагон баланд бардошта шуд. Шумораи хонандагон имрӯз дар муассиса ба ба 1195 нафар расидааст.

Натиҷаи роҳбарии ҳубу кордонии директории муассиса, омӯзгори пуртаҷриба Абдуолим Каримов ва меҳнати пурмаҳсули омӯзгорон буд, ки муассисаи таҳсилоти ми-

Фидоӣ

ёнаи умумии №41 ба яке аз муассисаҳои пешқадами бехтарини ноҳия баробар гардид. Хонандагони муассиса дар озмуну олимпиадаҳои ноҳиявӣ, вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ аз фанҳои гуногуни таълимӣ соҳиби комёбиҳои дастовардҳои қалон гардиданд.

Шогирдон устодро барои машғулиятҳои пурмазмуну шавқовар, хотирмон ва ҳамчунин, мушфиқу ғамхор буданаш падарвор дӯст медоранд.

Воқеан ҳам, оилаи онҳо сазовори ин ному ифтихоранд. Зеро 13 нафар (ӯ бо ҳамсараш, 5 нафар аз фарзандонаш, 3 келин ва 3 наберааш) машғули касби пуршарафу пурифтихори омӯзгориянд.

Ҳамсараш Давлатбӣ Каримова яке аз омӯзгорони пешқадами вилоят буда, ба шогирдон аз фанни забон ва адабиёти тоҷик дарс мегӯяд. 17 сол ба ҳайси директор дар якҷанд муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ сарбаландона фаъолият намудааст. Имрӯз ҳам онҳо пахлу ба пахлу бо азму иродаи қавӣ аз пайи таълиму тарбияи фарзандони мардум мебошанд. Онҳо боз аз он қаноатманд мебошанд ва ифтихор менамоянд, ки меҳнати софдилонаи заҳматҳои пайваस्ताшон дар ҷодаи таълиму тарбия ва рушди маориф аз тарафи Давлату Ҳукумат бо якҷанд ифтихорномаю муқофот ва нишони «Аълочи маориф ва илми Тоҷикистон» кадронӣ шудааст.

Устод Абдуолим Каримов шахси ҷимматбаланд, хайрхоҳу саховатпеша аст. Бо ташаббус ва кумаки молиявии аҳли оилааш ва соҳибкорони маҳалла дар давоми 2 сол роҳи байни деҳаи Оқгаза то маркази ҷамоат мумфарш карда шуд. Ҳамроҳи фарзандонаш ба даҳҳо нафар ниёзманд дастӣ кумак дароз намудаву ба қавле «дари умед» кушоданд.

Омӯзгори асил ва фидоии маориф ҳамаи пешравию рушди бемайлони иқтисодию иҷтимоии кишвар, аз ҷумла, соҳаи маорифро аз заҳмату талошҳои пайваста ва сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллат медонад. Худро хушбахттарин инсон медонад, ки зеро осмони софу бегубор, тинҷиву осоиштагӣ дар ҳалқаи фарзандону наберагон давлатӣ пири меронад. Ба нафақа баромада бошад ҳам, лаҳзае худро аз мактабу шогирдон дур тасаввур карда наметавонад. Мактабро макони муқаддасу ҳонаи дуҷоми худ меҳисобад. Зеро ҳонааш дар шафати мактаб воқеаи гардидааст, ба қавле «як қадам» роҳ аст.

- Лаззати зиндагии омӯзгор сухбати ширин бо шогирдон аст, - мегӯяд устод Абдуолим Каримов.

Аъзам БОБОЕВ,
рӯзноманигор

Хидматҳои беназиранд

Акаи Мухаммадҷон ба кӯх, ба ҳамон кӯхтеппас, ки дар шафати деҳа комат афрохта, чун паҳлавонон соҳлои сол деҳаро посбонӣ мекард, ба ҳамон теппае, ки аз давраҳои бачагӣ дар фасли баҳор, дар иди Наврӯз бо дӯстону рафиқон, бо аҳли оила болои он баромада, наврӯзӣ мекард, баромад. Имрӯз ҳам вай танҳо набуд. Расидан баробар ҷомаашро аз тан кашада, барои худ кӯрпача кард. Боли он нишаста, сипас, ба манзараҳои атроф назар дӯхт. Ин назаррабӯи андешаҳои ӯро ба дуриҳои дур бурд.

... Мухаммадҷон Холматзода пас аз адои хизмат дар шаҳри Тамбови Россия ба факултети забон ва адабиёти тоҷикии Донишқадаи омӯзгории Кӯлоб дохил шуд. Ӯро баъди хатми донишқада ба мактаби зодгоҳаш роҳхат доданд.

Ӯро ҳамкорон ва устодонаш хуш қабул карданд. Директори мактаб ӯро сарвари пешоҳангони мактаб таъйин кард. Дар баробари ин, аз рӯйи ихтисосаш ба шогирдон низ дарс мегуфт. Чун сарвари созмони хонандагони мактаб ба тарбияи шогирдон пардохта, онҳоро дар руҳияи инсондӯстӣ, ватанпарварӣ, донишандӯзӣ ва ғайра тарбия менамуд. Ӯ тарафи дигар, ҳамчун омӯзгори забон ва адабиёти тоҷик таърихи забон ва адабиёти миллатамонро жарфтар ба шогирдон меомӯзонд. Заҳматҳои самар доданд. Дар байни ҳамкорон ва шогирдон эътибору эҳтиром пайдо кард.

Фасли баҳорон буд. Ранси ҷамоати дехоти Балхобӣ Ҳуҷа Олимов ба ҳонааш омада, ӯро ба идораи ҷамоат бурд. Сухбат карданд. Сипас ранс гуфт:

- Мухаммадҷон, тӯро барои он таклиф кардам, ки оянда бо ман кор кунӣ. Дар бораи истеъдоди ҳуҷратнигорият маълумоти мусбат гирифтаам. Бовар дорам, вазифаи котиби ин идораро танҳо ту ухдабаро хоҳӣ шуд.

Баъди маслиҳат бо аҳли оила, М. Холматзода вазифаи котиби ҷамоати дехоти Балхобиро ба зимма гирифт. Хуб кор кард. Ба боварии мардум сазовор шуд. Қори хубаш ӯро обрӯманд кард. Ҳукумати ноҳия ҳам заҳматҳои ӯро қадр намуд. Ба ивази заҳматҳои ӯ ба ӯ мототскили тамғаи «Урал» тухфа намуданд.

Ҳамин тавр, баъди анҷоми ду даъват дар вазифаи котиби ҷамоат боз ба кори омӯзгорӣ баргашт. Ав-

вал омӯзгор, сипас ҳамчун муовини директор оид ба таълим кор кард. Дар ин байн ду сол ҳамчун директории гимназияи давлатии Боғи Ҳабиб фаъолият кард. Баъд вазифаи муовини директорро дар мактаби миёнаи №8 идома дод. Бисту панҷ сол дар ин вазифа кор кард.

Ҳатто дар солҳои мудҳиши ҷанги шаҳрвандӣ Мухаммадҷон Холматзода кори муаллимиро тарк накард. Маош набуд. Зиндагӣ боз ба маҷрои аввалин худ ворид шуд. Аз ҷумла, кори мактаб ҳам, охира-охира вусъат ёфт.

М. Холматзода бо кӯдакон кор карданду дӯст медошт. Он донише, ки дошт, меҳост ба таври мукамал ба шогирдонаш омӯзонд. Хонандагониро ба озмунҳои фанӣ омода мекард. Шояд самарани ҳамин заҳматҳои ӯ буд, ки шогирдонаш Зулфия Назарова ва Шифо Сатторова дар озмунҳои сатҳи ҷумҳурии иштирок карда, соҳиби медалҳои нуқра ва тилло гардиданд.

Ӯ ба замини ин ҳама, ба фаъолияти эҷодӣ машғул гардид, ҳикояҳои «Ҳиёнат», «Заҳрчашм», «Абри ситоракуш» ва таронаҳои дар матбуоти даврӣ ба ҷоп расидаанд. Ба наздики маҷмуаи қисса, ҳикояҳо ва таронаҳои бо номи «Ниҳодҳо ва тазодҳо» ҷоп ва дастраси хонандагон гардид.

Ӯ дар тарбияи фарзандон ғамхор, вале сахтиру масъулиятнок аст. Ҳафт фарзандро тарбия карда, ба воя расонд, хононд, соҳибқасб кард, оиладор намуд. Ҳоло фарзандон дар соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқ ба халқу диёрашон хизмат мекунанд. Писари калонаш Наврӯз, табиби дараҷаи олии Маркази вилоятии саратоншиносии шаҳри Кӯлоб, Парвиз омӯзгор ва корманди кумитаи ҷавонони ноҳия, Манучеҳр корманди ҳарбӣ, Маъруф устоди таъмири мошин, Баҳром иқтисодчӣ, омӯзгори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб, духтараш Манижа омӯзгор, Мафтуна рӯзноманигор, муҳаррири варзидаи Радиои Тоҷикистон мебошанд. Устод Холматов соҳибқори муваффақ буда, бо ҳамроҳии ҳамсараш аз ҳисоби маблағи нафақаҳои дар шафати роҳи мошингарди Кӯлоб - Шамсиддин Шохин, дар даромадҳои деҳа қорхонаи дӯзандагӣ ва дорухона бунёд карданд, ки ҳоло ба мардум хизмат мерасонанд.

Нурулло ҲАСАНОВ,
рӯзноманигор

Дар шаҳри Душанбе парки техникаи Тоҷикистону Туркия таъсис дода мешавад.

Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пажухишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии АТТ тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи адабиёти таълимӣ», «Низомномаи намунавӣ оид ба таҳия, экспертиза ва наشري адабиёти таълимӣ», Консепсияи таҳияи китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимию методӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Дастурнамал оид ба гузаронидани экспертиза (ташхис ва баҳодихӣ)-и китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимию методӣ, маводи дигари таълим барои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои меъёрии соҳаи маориф миёни олимони, муҳаққиқон ва омӯзгорон оид ба таълифи барномаву китобҳои дарсии фанҳои зерин озмун эълон мекунанд:

1. «Барномаи таълими фанни адабиёти тоҷик» (барои синфҳои 5–11-ум);

2. Барномаи таълим ва китобҳои дарсӣ аз фанни «Асосҳои давлат ва ҳуқуқ» (барои синфҳои 8–9-ум);

3. Китоби дарсӣ аз фанни «Астрономия (нучум)» барои синфҳои 10–11-ум аз рӯйи «Барномаи таълими фанни астрономия барои синфҳои 10–11-ум»-и таҳиякардаи У. Умаров, А. Сафаралиев);

4. Барномаи таълим ва китобҳои дарсӣ аз фанни «Геометрия» барои синфҳои 7–11-ум;

5. Китоби дарсӣ аз фанни «Забони тоҷикӣ» (барои синфи 11-ум, аз рӯйи барномаи таълими амалкунанда);

6. Барномаи таълим ва китоби дарсӣ аз фанни «Маърифати оиладорӣ» (барои синфи 10-ум);

7. Китоби дарсии фанни «Омодагии ибтидоии ҳарбӣ» барои синфҳои 10–11-ум, аз рӯйи барномаи амалкунанда);

8. Барномаи таълим ва китоби дарсӣ аз фанни «Санъати тасвирӣ» (барои синфҳои 5–7-ум);

9. Китоби дарсии фанни «Суруд ва муסיқӣ» (барои синфи 6-ум, аз рӯйи барномаи таълими амалкунанда);

10. Барномаи таълим ва китобҳои дарсӣ аз фанни «Физика» (барои синфҳои 7–11-ум).

Мазмуну мундариҷаи китобҳои дарсӣ, ки ба озмун пешниҳод мешаванд, бояд ба талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи адабиёти таълимӣ», Консепсияи таҳияи китобҳои дарсӣ ва дастурҳои таълимию методӣ барои муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Дастурнамал оид ба гузаронидани экспертиза (ташхис ва баҳодихӣ)-и китобҳои дарсӣ, дастурҳои таълимию методӣ, «Низомномаи намунавӣ оид ба таҳия, экспертиза ва наشري адабиёти таълимӣ» ва дигар ҳуҷҷатҳои меъёрии соҳаи маориф ҷавобгӯ бошанд.

Номгӯйи ҳуҷҷатҳо барои иштирок дар озмун:

- маълумот дар бораи иштирокчиҳои озмун (насаб, ном ва номи падар (пурра);
- дараҷаи илмӣ ва унвони илмӣ (агар бошад);

- номи муассисае, ки дар он иштирокчиҳои озмун кору фаъолият менамояд;

- вазифаи ишғолнамуда;

- собиқаи корӣ дар соҳаи маориф;

- дар таҳия ва ё таълифи кадом барномаи таълим ва китобҳои дарсии дар боло номбаршуда иштирок менамояд;

- телефон, e-mail.

Эзоҳ: Бо нафарони дар озмун ғолибномада, шартномаи дучониба бо Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон баста мешавад.

Ҳуҷҷатҳо аз ҷониби Комиссияи тадруקותии озмуни таълифи барнома ва китобҳои дарсӣ дар муҳлати 30 рӯзи баъди ҷопи эълон дар шакли хаттӣ ё электронӣ қабул карда мешаванд.

Нишонӣ: Комиссияи тадруקותии озмун, ш. Душанбе, кӯчаи А. Адхамов, 11/2, Пажухишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон.

Телефонҳо барои тамос: 227-46-00; 2 27-45-25.

Нишонии электронӣ: prmatt@mail.ru

Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон

барои соли таҳсили 2024-2025 ҷиҳати ишғоли ҷойҳои қорни ҳоли ба вазифаҳои мудири кафедра, профессор, дотсент, саромӯзгор, омӯзгор, ассистенти кафедраҳо ва кормандони сохторҳои зерин озмун эълон менамояд:

1. Кафедраи анатомияи нормалӣ ва забони лотинӣ

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- саромӯзгор;
- ассистент.

2. Кафедраи забонҳо

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- номзади илм, саромӯзгор;
- саромӯзгор;
- омӯзгор.

3. Кафедраи химияи тиббӣ ва экология

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- саромӯзгор;
- омӯзгор.

4. Кафедраи физикаи тиббӣ ва информатика

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- номзади илм, саромӯзгор;
- омӯзгор.

5. Кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ

- номзади илм; саромӯзгор;
- саромӯзгор;
- омӯзгор.

6. Кафедраи фанҳои муолиҷавии №1

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, саромӯзгор;
- саромӯзгор;
- ассистент.

7. Кафедраи фанҳои муолиҷавии №2;

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, саромӯзгор;
- саромӯзгор;
- ассистент.

8. Кафедраи фанҳои ҷарроҳии №1

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- саромӯзгор;
- ассистент.

9. Кафедраи фанҳои ҷарроҳии №2

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- номзади илм, саромӯзгор;
- ассистент.

10. Кафедраи фанҳои ҷарроҳии №3

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- номзади илм; саромӯзгор;
- ассистент.

11. Кафедраи акушерӣ-гинекологӣ ва тибби оилавӣ

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- номзади илм, саромӯзгор;
- саромӯзгор;
- ассистент.

12. Кафедраи фанҳои педиатрӣ

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- ассистент.

13. Кафедраи беҳдошт ва эпидемиология

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- саромӯзгор;
- ассистент.

14. Кафедраи бемориҳои стоматологӣ

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- доктори илм, дотсент
- ассистент.

15. Кафедраи физиологияи нормалӣ ва патологӣ

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- ассистент.

16. Кафедраи анатомияи патологӣ, тибби судӣ ва гистология

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм; дотсент;
- ассистент;

17. Кафедраи фармакология ва микробиология

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- саромӯзгор;
- ассистент.

18. Кафедраи бемориҳои сироятӣ ва дарматовенерология

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- ассистент.

19. Кафедраи ҷарроҳии №4

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- номзади илм, дотсент;
- ассистент.

20. Кафедраи биохимия ва биологияи тиббӣ

- мудири кафедра, номзади илм, доктори илм;
- саромӯзгор;
- ассистент.

21. Дармонгоҳ ва озмоишгоҳи марказӣ

- озмоишгоҳи калони озмоишгоҳи таълимӣ-клиникии биохимиявӣ;
- озмоишгоҳи калони озмоишгоҳи илмӣ-ташхисии вирусологӣ;
- лаборант.

Номзадҳо бояд ба талаботи зерин ҷавобгӯ бошанд:

- маълумоти олиии тиббӣ ва тахассусӣ;
- собиқаи корӣ аз рӯйи ихтисос на камтар аз 3 сол дошта бошад (барои дипломи аъло, ординатори клиникӣ, магистратура бе собиқаи корӣ);

- донишдони асосҳои илми педагогика ва психология;

- кор кардан дар компютер ва шабакаи интернет;

- донишдони хатми забони давлатӣ ва як забони хориҷӣ;

- қобилияти коммуникативӣ ва ташкилотчиӣ.

Имтиёз ба дорандагони дараҷаи илмӣ ва дараҷаи тахассусӣ дода мешавад.

Эзоҳ! Мутахассисони равиши табиӣ-риезӣ ва гуманитарӣ, ки донандаи сатҳи баланди забони англисӣ мебошанд, ба кор ҷалб карда мешаванд.

Кормандоне, ки аз ноҳияҳои дурдаст ба кор ҷалб мегарданд, дар ҳолатҳои озмунҳои донишгоҳ бо ҳуҷраи истиқоматӣ таъмин карда мешаванд.

Барои иштирок дар озмун ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод карда мешаванд:

- ариза ба номи ректори донишгоҳ;
- варақаи бахисобгирии кадрҳо;
- тарҷумаи ҳол;
- нусхаи дипломҳо;
- 6 адад расми 3х4;
- нусхаи дафтарчаи меҳнатӣ;
- нусхаи шиноснома;
- нусхаи РМА-ИНН (рақами мушаххаси андозеупоранда);
- нусхаи РМИ-СИН (сугуртаи иҷтимоӣ);
- маълумотномаи тиббӣ №038;
- маълумотнома оид ба надоштани доғи судӣ;

- тавсифнома аз ҷойи қорни пешина.

Ҷиҳати иштирок дар озмун маълумотнома (CV)-и номзадон то 31 июли соли 2024 ба суроғаи ноҳияи Данғара, кӯчаи Исмаи Шариф - 3, тел.: 98-107-51-51; (83312)21407; (83312)21034 қабул карда мешавад.

Инчунин, номзадон метавонанд ҳуҷҷатҳои худро ба почтаи электронии kadr@khatmedun.tj ирсол намоянд.

Музди миёнаи кормандон вобаста ба вазифаҳо аз рӯйи 1,0 воҳиди корӣ аз 2000 то 5000 сомонӣ муқаррар шудааст.

Музди миёнаи кормандон вобаста ба вазифаҳо аз рӯйи 1,5 воҳиди корӣ аз 3000 то 7500 сомонӣ муқаррар шудааст.

НАШРИИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj

www.omuzgor-gazeta.tj